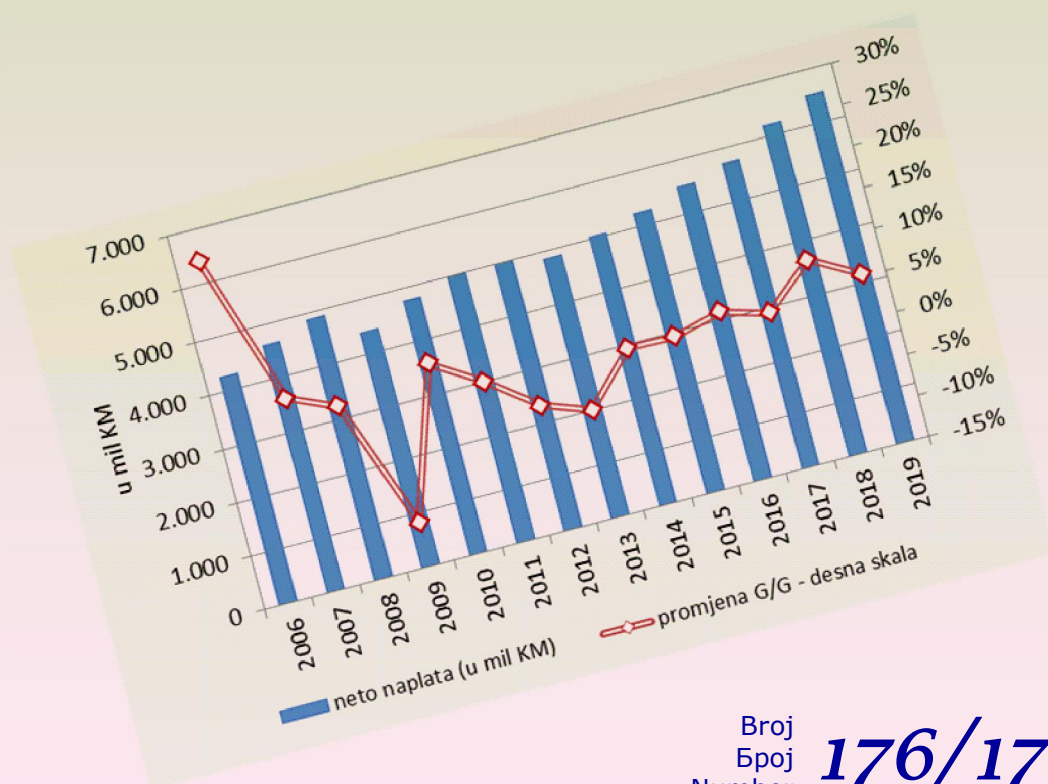

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Taxation Authority

ОМЈА Билтен

Broj
Број
Number **176/177**

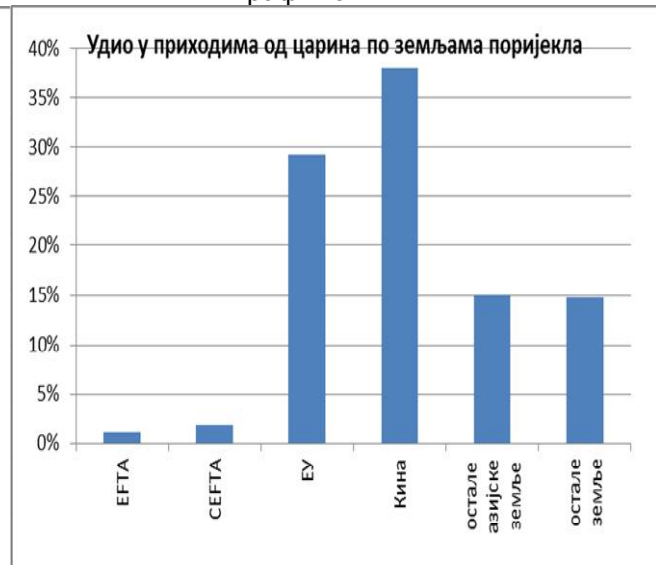
У фокусу...

У јануару 2020. настављен је позитиван тренд у наплати прихода од царина из децембра 2019. године. Према прелиминарном извјештају УИО раст наплате прихода од царина је био 2%. Иако су приходи од царина изгубили своју значајност коју су имали у прошлости за финансирање буџета свих нивоа власти (у 2006. удио прихода од царина у приходима од индиректних пореза је износио 13%, а у 2019. тек 4,6%) за фискалну консолидацију влада у БиХ и даље су значајан извор прихода, те свако озбиљније смањење може довести до дестабилизације буџета.

Графикон 1

Графикон 2

Царине се наплаћују на увоз роба из трећих земаља и ограничен опсег роба из ЕУ/СЕФТА/ЕФТА. Графикон 1 показује растући тренд прихода од царина на увоз роба из трећих земаља, међу којима је најзначајнији партнер Кина (Графикон 2). Колики је значај роба азијског поријекла за наплату царина указује и чињеница да приходи од царина на увоз добара из Кине и осталих азијских земаља премашују 53% наплаћених прихода од царина у 2019. Појава епидемије коронавируса, чије се размјере још ни не називу, већ озбиљно отежава одвијање пословне сарадње свијета, укључујући и БиХ, са азијским земљама. С обзиром на висок раст увоза из Кине и азијских земаља у децембру 2019. од 13% може се претпоставити да се ради о вишемјесечним набавкама, те се негативни ефекти појаве коронавируса на размјену са азијским земљама, а тиме и на наплату прихода од царина у БиХ, могу очекивати наредних мјесеци, уколико се до тада вирус не стави под контролу.

др Динка Антић
шеф Одјељења

Садржај:

Наплата прихода од индиректних пореза у 2019	2
Анализа расподеле прихода од индиректних пореза за 2019. годину	26

техничка обрада : Сулејман Хасановић, ИТ сарадник
лектор : Дарија Комленовић, проф. англистике

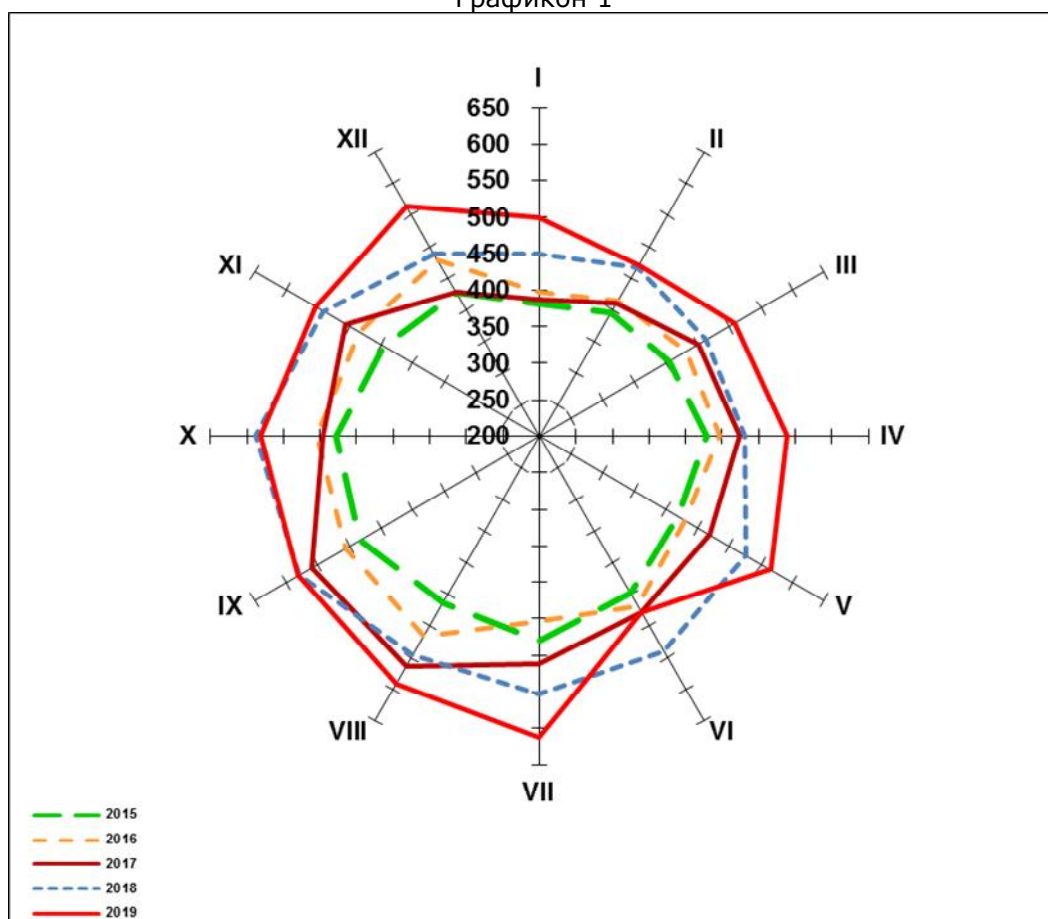
Наплата прихода од индиректних пореза у 2019

(припремила: др Динка Антић)

УКУПНА НАПЛАТА

У 2019. години нето наплата индиректних пореза је била већа за 321,1 мил КМ, односно за 5,2% у односу на 2018. Посматрајући шему наплате прихода у 2019. години у односу на претходне двије године примјетно је видно побољшање (Графикон 1). Други закључак који се намеће јесте дјеломични повратак на традиционалну шему наплате прихода, коју карактерише нижа наплата прихода у првом кварталу, те раст потрошње, а тиме и прихода од индиректних пореза, у љетним мјесецима и предпразнично вријеме крајем године. За разлику од 2019., посљедњих неколико година забиљежена су значајна одступања у односу на ту шему, са вишим стопама раста у првом кварталу и падом прихода крајем године.

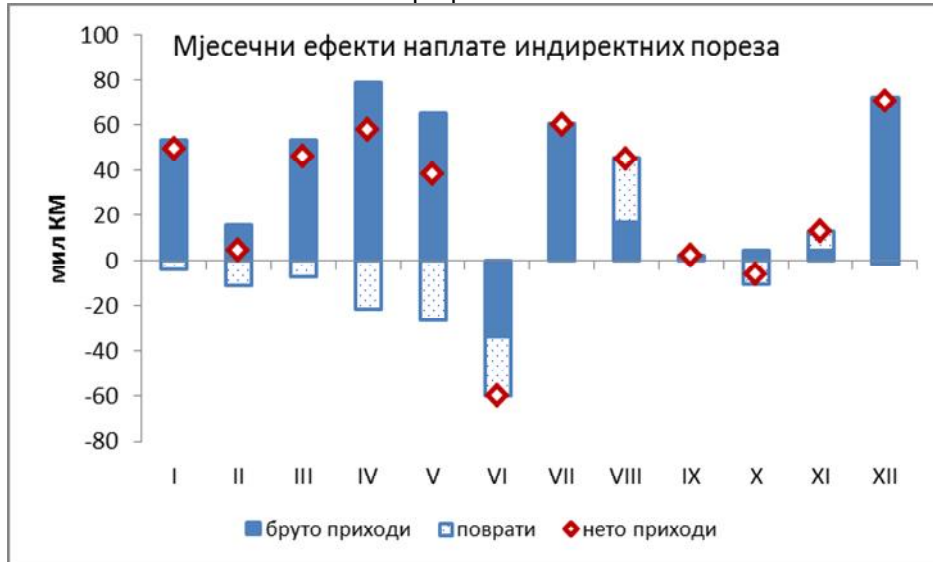
Графикон 1

Мјесечни ефекти кретања прилива и одлива са јединственог рачуна у 2019. (Графикон 2) показују да је наплата бруто прихода осцилирала, али је била континуирано у позитивној зони раста, сем у мјесецу јуну кад је забиљежен пад прихода. Примјетна је и поларизација у шеми исплате поврата, коју одликује раст исплата у првом дијелу године, те пад исплата у другом дијелу године. Као резултат наведених трендова у бруто наплати прихода и исплатама поврата остварене су позитивне стопе раста нето прихода у свим мјесецима, сем у

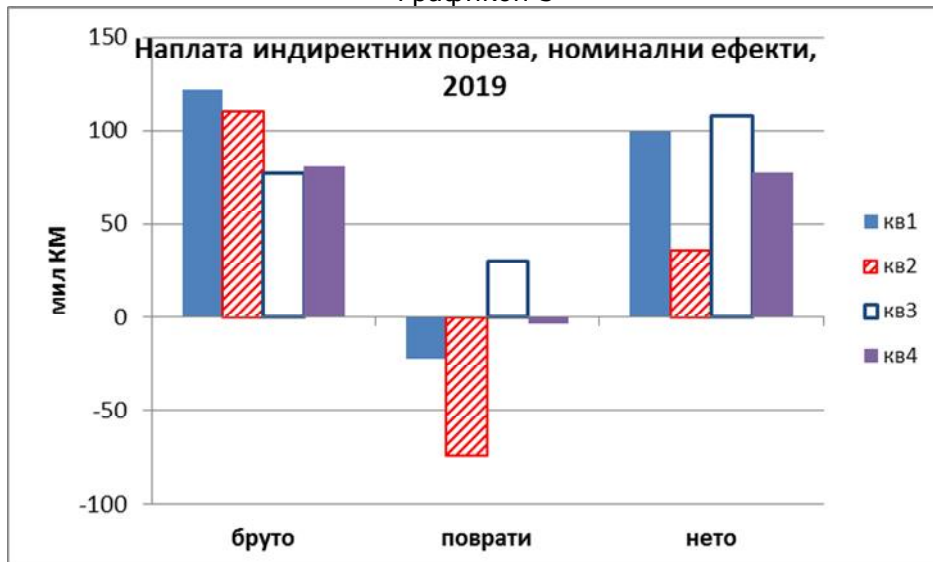
јуну и октобру, са снажно израженим осцилацијама нето ефеката, од -60 мил КМ у јуну до +76 мил КМ у децембру.

Графикон 2

Квартални номинални ефекти наплате прихода показују успоравање раста бруто наплате у другом полугодишту 2019, те осцилације у исплатама поврата, са високим одливом у другом кварталу и позитивним ефектима у другом дијелу године (Графикон 3). С друге стране, највећи номинални ефекти нето наплате прихода остварени су у трећем кварталу. То указује на све већи значај сезонске потрошње нерезидената на наплату прихода од индиректних пореза у БиХ.

Графикон 3

Квартална анализа наплате прихода од индиректних пореза показује да позитивни трендови у наплати индиректних пореза трају већ пет и по година у континуитету, са изузетком пада прихода у четвртном кварталу 2017., који није последица пада бруто наплате већ пролонгирања исплата поврата из трећег квартала исте године у четврти квартал (Графикон

4). Стопе раста су ниже него у 2018., што је и очекивано, с обзиром да је наплата прихода у 2018. години укључивала ефекте повећања стопе намјенске путарине.

Графикон 4

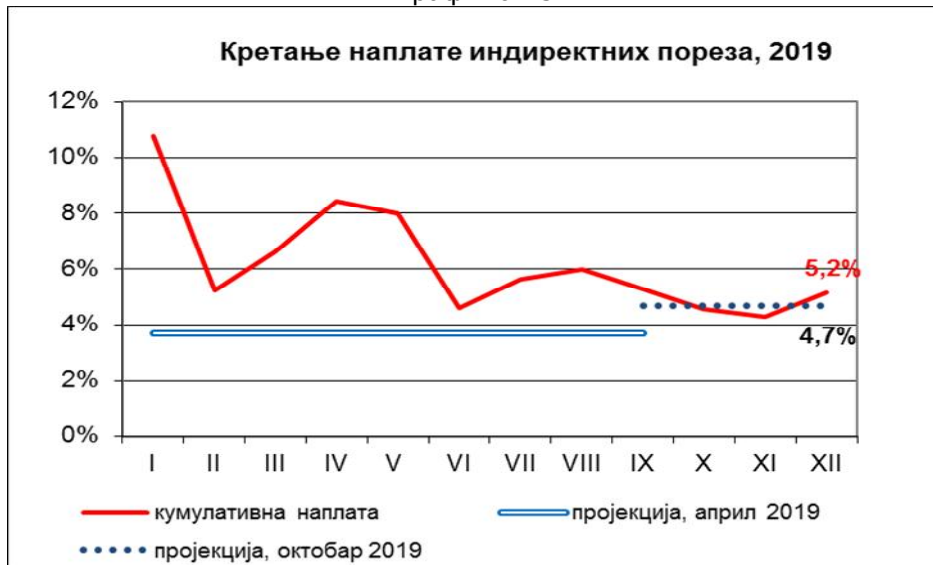

У 2019.г. највиша стопа раста је остварена у првом кварталу, када је износила 7,2% (Графикон 4). Посматрајући трендове наплате, може се закључити да је стопа раста прихода у првом кварталу 2019. виша у односу на преостале кварталне. Потребно је нагласити да наплата прихода у првом кварталу укључује и ефекте измјена Закона о акцизама. Будући да се измјене Закона примјењују од 1.2.2018. мјесец јануар 2019. садржи и ефекте повећане стопе путарине. У структури оствареног раста прихода од индиректних пореза у првом кварталу 2019. наведени ефекти су допринијели са 1,4 процентна поена, а на нивоу цијеле године са 0,3 процентна поена годишње стопе раста нето наплате. Поред наведеног, висока стопа раста у првом кварталу 2019. је дијелом била и под утицајем раста потрошње, што је допринијело расту домаћег ПДВ-а. Друго, дуванска индустрија је дио додатног пореског оптерећења сносила на терет сопствене добити, како би се лакше амортизовао утицај раста специфичне акцизе на малопродајне цијене цигарета, што је у коначници резултовало растом прихода од акциза на дуванске прерађевине. Треће, потрошња деривата се стабилизовала, а потом и повећала након посљедње корекције пореза на деривате нафте 1.2.2018. У другом кварталу 2019. је остварена стопа раста од 2,3%, што представља најнижи квартални раст у 2019. Ниска стопа раста је посљедица снажног пада прихода у јуну 2019., у првом реду, ПДВ-а. Утицај лоше наплате ПДВ-а је дијелом ублажен растом прихода од акциза на дуванске прерађевине, као посљедице одлагања преваљивања додатног пореског терета на малопродајне цијене и у другом кварталу, те најаве корекције цијена цигарета у јулу. У трећем кварталу је забиљежен раст прихода од 6,4%. Убрзавање раста наплате резултат је снажног раста наплате прихода од ПДВ-а због кумулативног позитивног ефекта раста бруто ПДВ-а и успоравања исплата поврата, те наплате акциза на дуван због раста сезонске потрошње (нерезиденти, дијаспора). Крај трећег и прва два мјесеца четвртог квартала 2019. донијели су стагнацију наплате прихода због слабије наплате бруто ПДВ-а и акциза. Међутим, снажна наплата прихода од ПДВ-а и акциза на дуванске прерађевине у децембру је донијела високе нето ефекте и у коначници квартални раст од 4,8%.

Кумулативна наплата у 2019. била је 0,5 процентних бодова изнад ревидираних октобарских пројекција (Графикон 5), односно номинално за 29,3 мил КМ. Једна од претпоставки ревидираних пројекција била је и задржавање цијена цигарета у 2020., након окончања процеса хармонизације акцизног оптерећења цигарета са минималном акцизом ЕУ у 2019., на

нивоу из 2019. Међутим, најавна повећања малопродајних цијена од 1.1.2020. је била окидач за гомилање залиха цигарета код дистрибутера пред крај године у очекивању повећања потрошње. Будући да се акцизе на цигарете плаћају *ex ante*, прије потрошње, ефекти најаве повећања малопродајних цијена у 2020. на приходе од акциза су се прелили из 2020. у 2019. годину. Стога, може се закључити, да је **главни фактор бржег раста прихода од индиректних пореза у односу на ревидиране пројекције био раст наплате акциза на дуванске прерађевине у децембру 2019.**

Графикон 5

ТРЕНДОВИ ПО ВРСТИ ПРИХОДА

Према извјештају УИО највећи позитивни нето ефекти у 2019. остварени су у наплати ПДВ-а (183,3 мил КМ), акциза (87,8 мил КМ), путарина (29,5 мил КМ) и царина (13,9 мил КМ) - (Графикон 6, приказ лијево).

Графикон 6

Међутим, због масивне компензације обавеза за акцизе на нафтне деривате и обавеза за путарину потраживањима по основу ПДВ-а (порески кредит) током 2018. године дошло је до значајних одступања структуре наплаћених прихода у односу на ону која је приказана у нето готовинском извјештају УИО. У 2018. години је наплата акциза/путарине неоправдано смањена, док је, с друге стране, наплата ПДВ-а неоправдано повећана за износ прихода који су, умјесто да су исплаћени као поврат, кориштени за плаћање будућих обавеза обвезника. У 2019. години је било обрнуто. Због ниже статистичке основице стопе раста прихода од акциза на деривате нафте су прецијењене, а због више статистичке основице стопе раста ПДВ-а потцијењене. Након корекције прихода за износ компензације номинални позитивни ефекти у наплати ПДВ-а износе 211,3 мил КМ (вид Графикон 6, приказ десно), док је на акцизама *de facto* остварен раст прихода од 64,2 мил КМ. Мање корекције наниже извршене су и на приходима од путарине (вид. Графикон 6, приказ десно).

Царине

Наплата прихода од царина у 2019. је имала континуирани позитивни тренд седам мјесеци, да би слједећа четири мјесеца била у негативној зони раста (Графикон 7, „м/м“). У децембру је забиљежен снажан раст прихода од царина од 11,7%, што је довело до опоравка укупне наплате, те је 2019. окончана са стопом раста од 4,9% (Графикон 7, „кумулатив“).

Графикон 7

Квартални приказ трендова (Графикон 8) показује стабилан раст прихода од царина од 2016. године, са успоравањем у посљедња два квартала 2019. У првом кварталу остварен је раст прихода од 7,1%, а у другом 8,5%. Због лошије наплате у другом дијелу године остварене су ниже стопа раста прихода од царина у трећем и четвртном кварталу од 1,3% и 3,1% респективно (Графикон 8).

Графикон 8

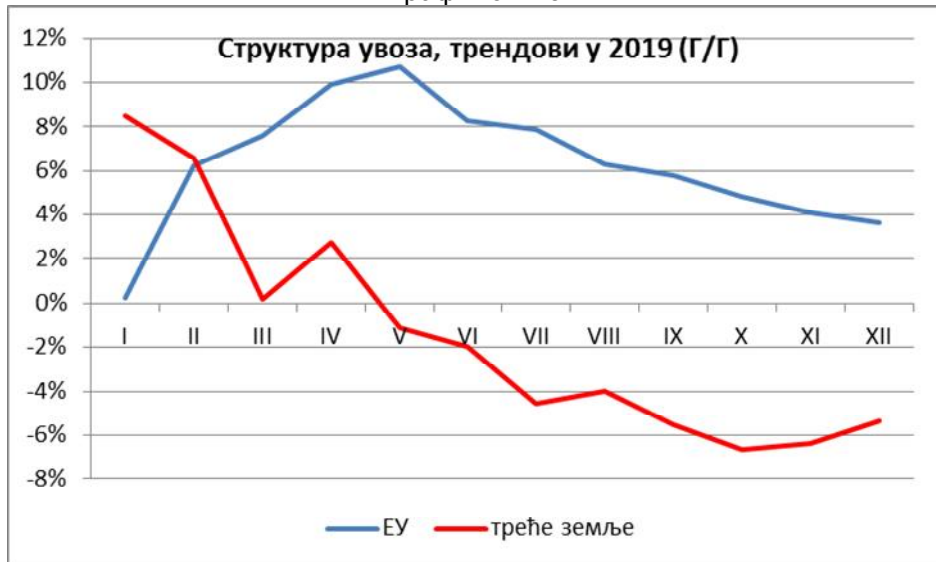
Преглед годишње наплате прихода од царина показује континуирани номинални раст прихода након окончања периода петогодишњег смањења и укидања царина на највећи дио увоза добара из ЕУ. Адаптација ССП у 2017. није довела до губитка прихода од царина, већ је, напротив, остварен снажан раст, који је настављен и у 2019. (Графикон 9). Ипак, успоравање стопе раста у посљедње двије године указује на промјене у факторима који детерминишу наплату царина (величина увоза и структура по земљама поријекла, кретање економије БиХ, инвестиција и др.).

Графикон 9

Имајући у виду да је највећи дио увоза добара у БиХ већ либерализован, под режимом царина се налази ограничен број роба из ЕУ, те увоз из трећих земаља. Према подацима Агенције за статистику БиХ¹ увоз добара поријеклом из ЕУ у 2019. повећан је за 3,6% (Графикон 10). У истом периоду увоз из трећих земаља је пао за 5,4% (Графикон 10). Може се закључити да су разлози за ниже стопе раста прихода од царина успоравање раста економије у БиХ, што доводи до мањег увоза, како за инвестиције, тако и за потрошњу добара из трећих земаља и поред чињенице да је увоз добара из Кине у 2019. биљежио раст од 8,2%. Разлог успоравања увоза из трећих земаља је и пад увоза из Русије који је, у односу на 2018. преполовљен.

Графикон 10

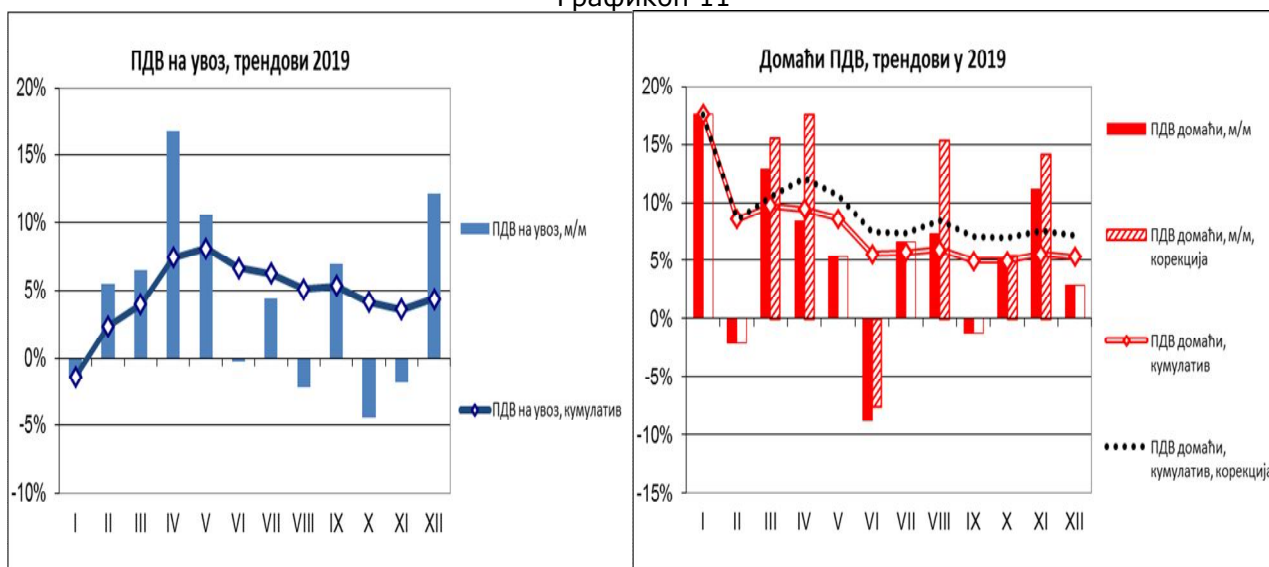

¹ Саопштење „Статистика робне размјене са иностранством“, децембар 2019. www.bhas.gov.ba.

ПДВ**Бруто ПДВ**

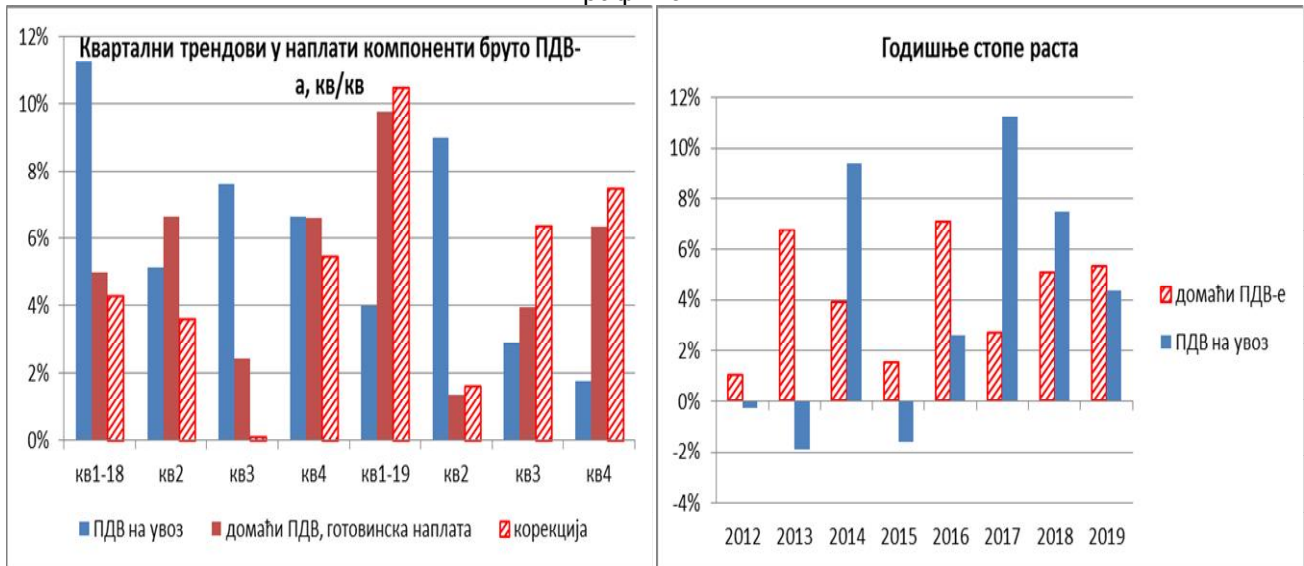
У 2019. бруто наплата ПДВ-а је расла по стопи од 4,7%. Након дужег периода осцилаторног тренда у децембру је ПДВ-а на увоз наплаћено 12,2% више него у истом мјесецу 2018, што је повећало кумулативни раст на 4,4% (Графикон 11, приказ лијево). С друге стране, наплата домаћег ПДВ-а у децембру 2019. била је 2,9% већа него у истом мјесецу 2018., што је успорило кумулативну стопу раста на 5,3% (Графикон 11, приказ десно). Будући да је основица за поређење домаћег ПДВ-а била прецизијењена због кориштења ПДВ кредита за плаћање обавеза за акцизе на деривате нафте потребно је из основице из 2018. искључити износ компензације. Након корекције кумулативна стопа раста домаћег ПДВ-а у 2019 износи 7,2% (Графикон 11, приказ десно, линија ●●●●).

Графикон 11

Квартална поређења показују значајно успоравање раста наплате домаћег ПДВ-а, узроковано смањењем увоза, те постепени раст наплате домаћег ПДВ-а, што се може повезати са растом домаће потрошње и потрошње нерезидената, поготово у трећем кварталу (Графикон 12, приказ лијево). Корекција основице из 2018. за износ компензованих прихода повећава квартални раст домаћег ПДВ-а.

Графикон 12

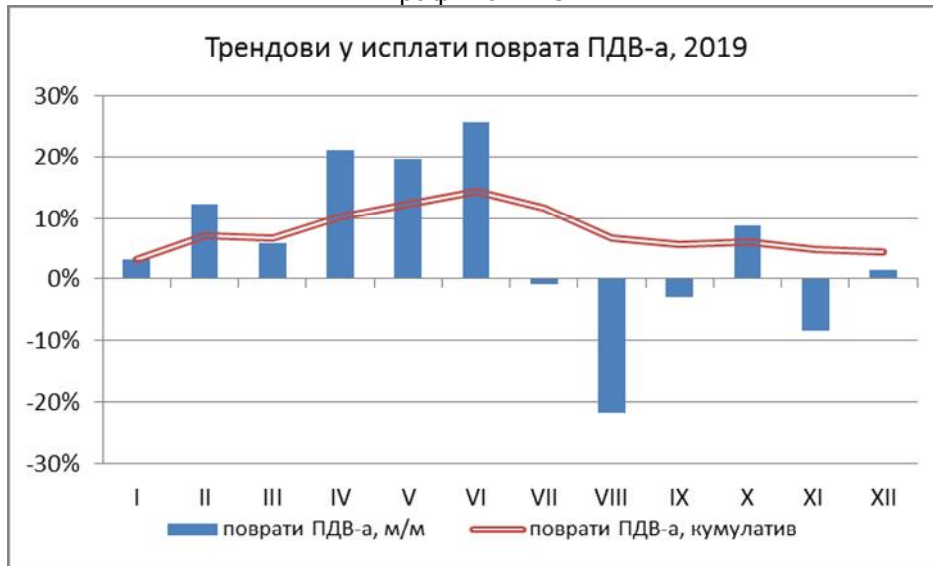

Поређења годишњих стопа раста компоненти бруто ПДВ-а (Графикон 12, приказ десно) указују на закључак да се, након осцилирања у претходним годинама и остварења високе стопе раста у 2017, стопа раста ПДВ-а на увоз успорава у складу са успоравањем увоза. На другој страни, наплата домаћег ПДВ-а је стабилнија, са позитивним стопама раста у цијелом посматраном периоду. При томе треба имати у виду да је стопа раста домаћег ПДВ-а због компензације обавеза за акцизе на деривате нафте у 2018. прецијењена, а у 2019. потцијењена. Након корекција стопа раста домаћег ПДВ-а у 2018. износила је 3,2%, а у 2019. 7,2%.

Поврати ПДВ-а

Високе исплате поврата ПДВ-а су биле битно обиљежје наплате прихода од индиректних пореза у претходним годинама. Подаци о повратима у 2019. указују на супротна кретања у полугодиштима, гдје је прво полугодиште обиљежио раст исплата поврата из мјесеца у мјесец, а друго оштар пад исплата поврата који је довео до смањења кумулативне стопе раста поврата са 14,4%, колико је остварено за шест мјесеци, на свега 4,5% (Графикон 13, линија кумулатива). У таквим околностима мјесечне стопе раста су снажно осцилирале, од -22% до +25,5%. Стабилизација и, након тога, пад исплата поврата може се повезати са падом увоза и извоза, поготово у другом полугодишту када је престао са радом „Алуминиј“ као велики извозник.

Графикон 13

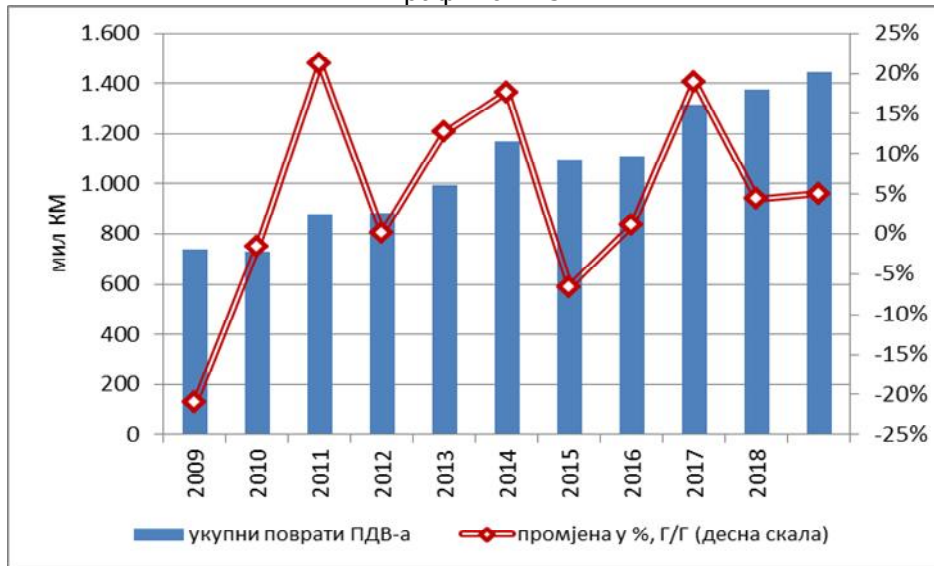
Квартални преглед исплата поврата ПДВ-а још више указује на горе описане осцилације, које су дијелом биле карактеристичне и за 2018, након година са стабилним трендом раста. У првом кварталу забиљежен је раст од 6,7%, у другом чак 22,9%, а, потом, слиједи пад у трећем кварталу од 9,2%, те скроман раст у четвртном од 1% (Графикон 14).

Графикон 14

Годишњи преглед исплаћених поврата ПДВ-а указује да се наставља тренд успоравања номиналних исплата који је започет у 2018. години. (Графикон 15).

Графикон 15

Просјечно годишње издвајање поврата из бруто наплате ПДВ-а у 2019. износило је 26,1%, што је за 0,1 процентни поен мање него у 2018., односно 0,6 процентна поена мање него у 2017. када је остварен историјски максимум (Табела 4). Удио поврата ПДВ-а обвезницима је мањи за 0,1 п.п., док је удио поврата међународним пројектима већи за 0,2 п.п. у односу на 2018.

Аналитика поврата ПДВ-а показује да је обвезницима у 2019. исплаћено 49,3 мил. КМ поврата више него у 2018. С друге стране, поврати ПДВ-а међународним пројектима били су већи за 12,2 мил. КМ у односу на 2018., што указује на поновни раст улагања у инфраструктуру и остале пројекте финансиране од стране међународних финансијских институција.

Графикон 16

Нето ПДВ

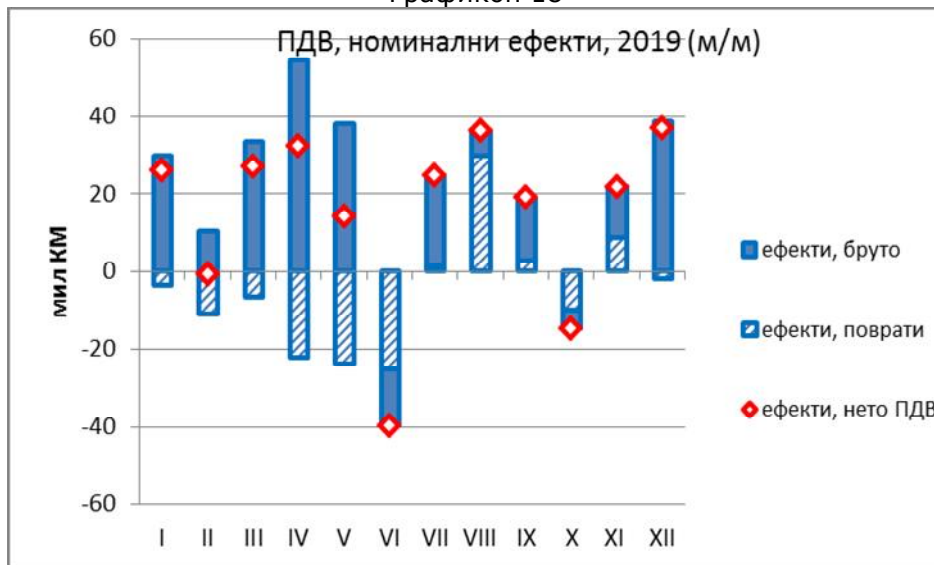
Раст бруто наплате уз успоренији раст поврата представљао је двоструки позитивни фактор раста нето ПДВ-а. На нивоу године остварен је раст нето ПДВ-а од 4,87% (Графикон 17). Анализа мјесечне наплате ПДВ-а показује позитиван тренд током цијеле 2019. године, са изузетком јуна и октобра. У децембру је остварен раст од високих 11,6%, што је донијело чак 1 процентни поен годишњег раста нето ПДВ-а.

Графикон 17

Мјесечну наплату карактеришу снажне осцилације, као посљедица осцилација бруто наплате и поврата. Максимални мјесечни нето ефекат је износио 36 мил КМ у августу, а највећи негативни ефекат -40 мил КМ у јуну 2019. (Графикон 18).

Графикон 18

У номиналном смислу у 2019. години УИО је наплатила рекордан износ нето ПДВ (Графикон 19). Треба имати у виду да је стопа раста нето ПДВ-а и даље изнад раста потрошње, што указује да постоје и други фактори који утичу на наплату ПДВ-а, а који нису обухваћени статистиком потрошње, а тиме ни пројекцијама потрошње. Један од фактора раста је знатан раст улагања у стална средства у посљедње три године², као што је станоградња, која је у коњунктури посљедњих година, великим дијелом подстакнута исплатом старе девизне штедње³. Надаље, важан фактор наплате ПДВ-а у 2019. јесте и ефикасност наплате и модернизација администраирања ПДВ-ом (увођење електронске пријаве) која омогућава ефикасније спровођење контрола.

Графикон 19

Треба имати у виду да се ради о стопи раста која произилази из нето готовинског извјештавања УИО. Будући да је значајан дио обавеза по основу домаће акцизе на деривате нафте и путарине у 2018. био плаћен из ПДВ кредита основица за поређење са наплатом у 2019 је прецизијена. Корекцијом основице за износ компензације из ПДВ кредита стопа раста нето ПДВ-а у 2019. износи чак 5,7% (Графикон 20, линија ●●).

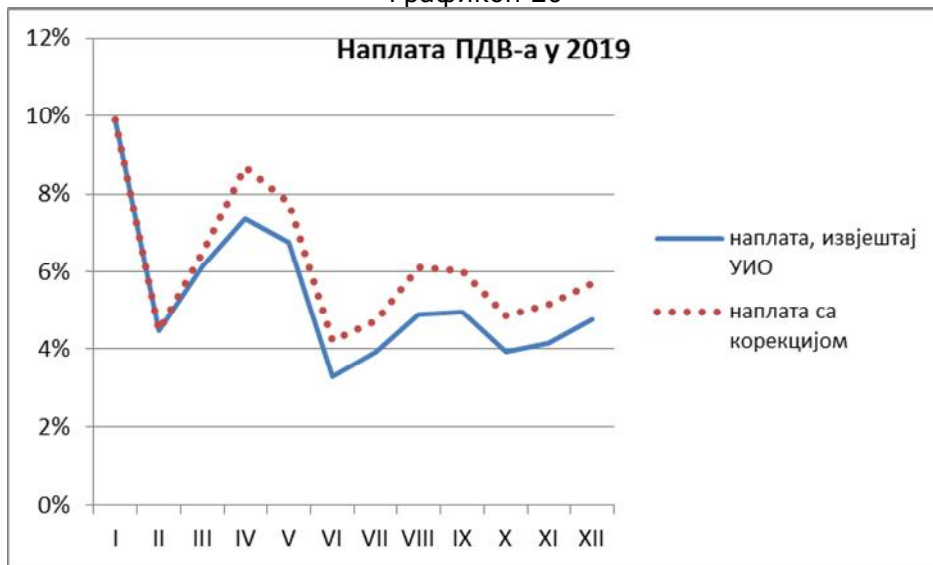
² Бруто инвестиције у стална средства (*Gross fixed capital formation – GFCF*) су према подацима Агенције за статистику БиХ у 2017. и 2018. у односу на 2016. биле веће за 9%, односно за 21,6%.

³ Ради се старој девизној штедњи из Љубљанске банке, чија је исплата са каматама започела крајем 2016. године.

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/факс: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba

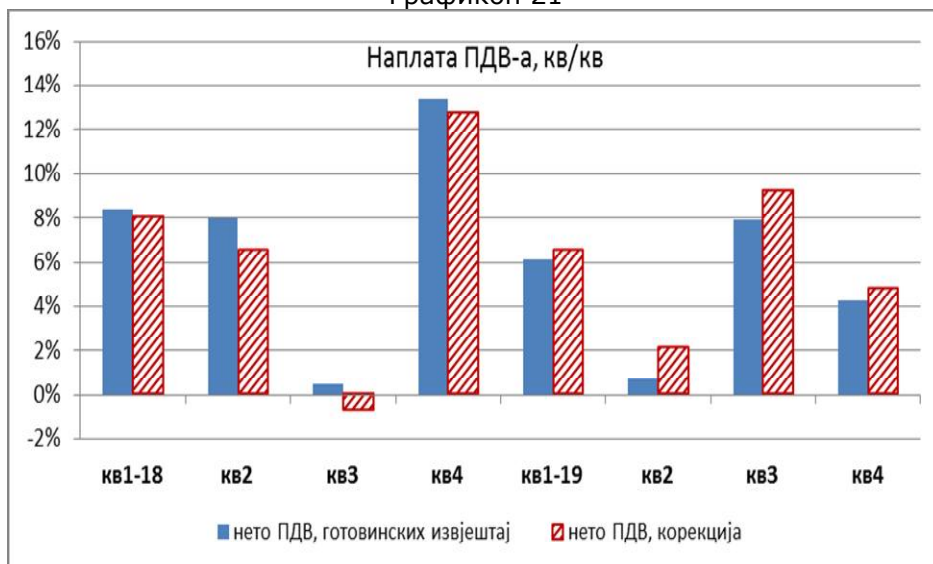
Сарајево: Змаја од Босне 476, 71 000 Сарајево, Тел:+387 33 246 081, Факс:+387 033 246 080, Web: www.oma.uino.gov.ba

Графикон 20

У првом кварталу забиљежен је раст нето ПДВ-а од 6,1%, у другом свега 0,7% због раста исплата поврата. Стагнација, а потом и пад поврата, уз снажни раст наплате акциза, у трећем кварталу су донијели раст од 8%, док је у четвртном раст преполовљен на 4,3%, због слабије бруто наплате у октобру и новембру. Квартална поређења након корекција основице из 2018. због пребијања пореских кредита са обавезама за акцизе на деривате нафте показују позитивне стопе раста, које су више од оних које произилазе из нето готовинских извјештаја УИО (Графикон 21).

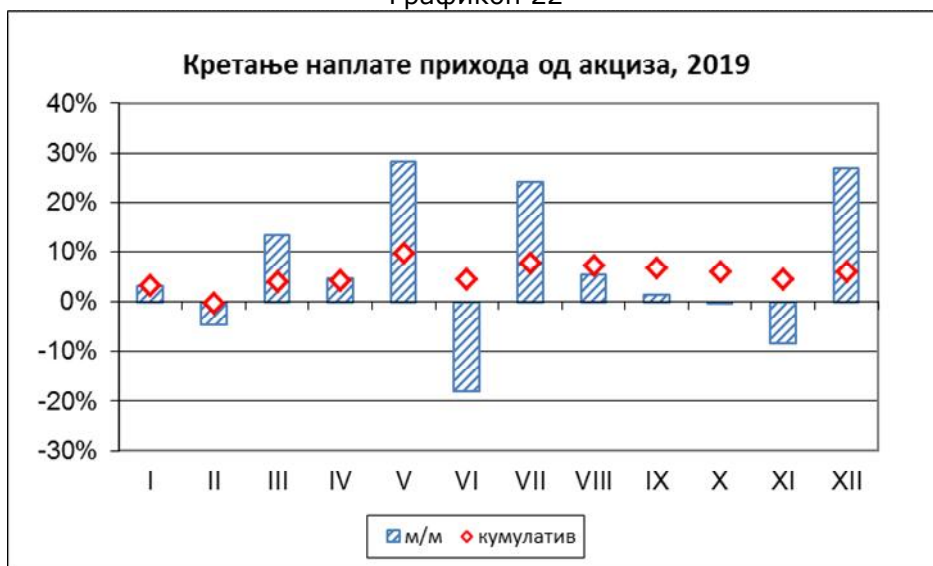
Графикон 21

Акцизе

У децембру је забиљежен снажан раст прихода од акциза од 26,8%, што је позитивно дјеловало на кумулативну стопу раста, тако да је 2019. окончана са стопом раста од 6,1% (Графикон 22). Наплату акциза у 2019. обиљежили су позитивни трендови у већем дијелу године, са високим стопама раста у мају и јулу, те децембру. Пад прихода је забиљежен само у три мјесеца.

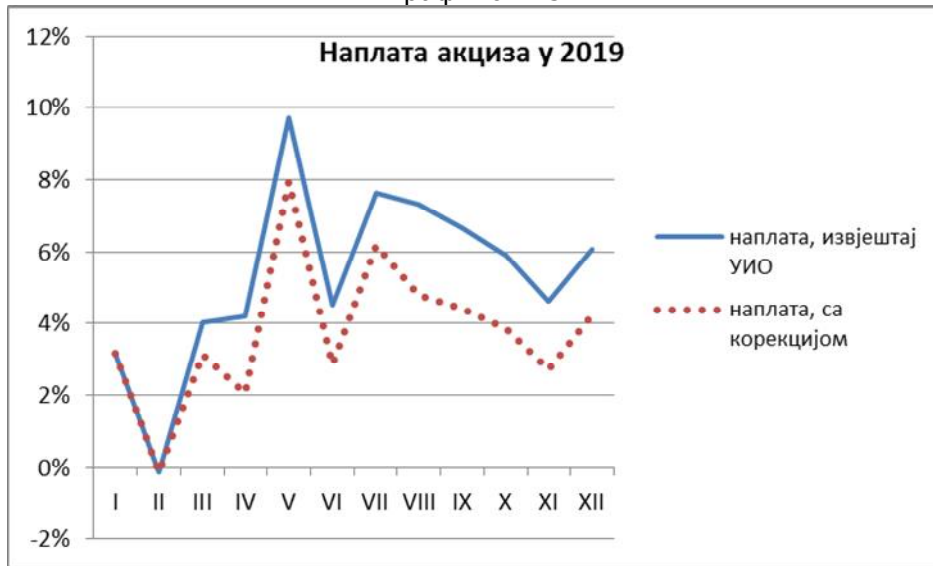
Графикон 22

Позитиван раст у децембру углавном је остварен у наплати акциза на већину акцизних производа (дуванске прерађевине, нафтни деривати, пиво,..), док је пад забиљежен само у наплати акциза на кафу и безалкохолна пића.

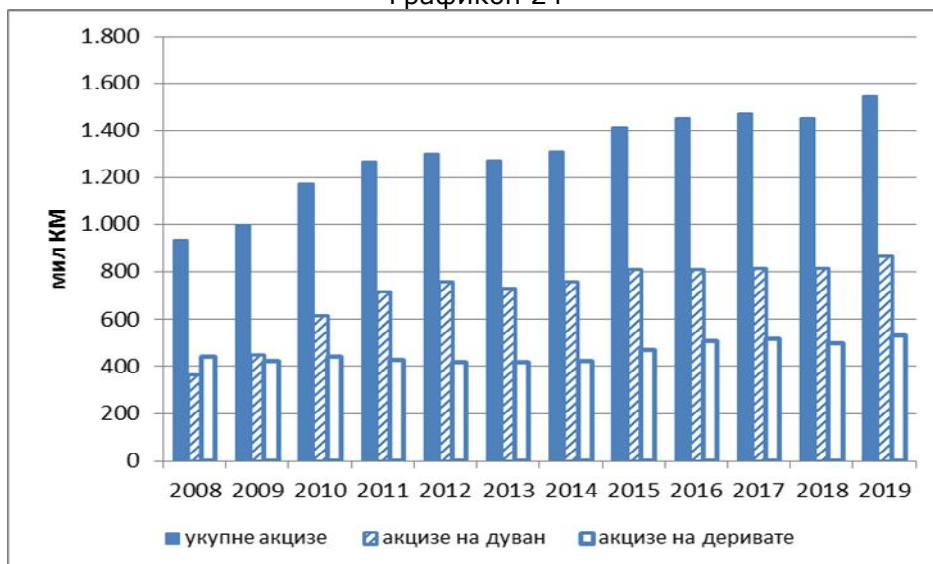
Будући да је значајан дио обавеза за акцизу на деривате нафте у 2018. био плаћен из ПДВ кредита учинци наплате акциза из извјештаја о нето готовинском току су прецијењени. Након корекција долази се до закључка да је у 2019. остварен раст прихода од акциза од 4,3% (Графикон 23, линија ●●●).

Графикон 23

Након неколико године стагнације и опадања прихода од акциза у 2019. је остварен значајан номиналан раст (Графикон 24). С обзиром на досадашње трендове раст је био неочекиван, поготово у наплати акциза на дуванске прерађевине због раста специфичне акције на цигарете почетком године. Треба имати у виду готовински начин извјештавања о наплати акциза у 2018. те у том смислу повећати основицу за износ акциза наплаћен компензацијом из ПДВ кредита у 2018. години, што, у коначници, повећава укупан износ прихода од акциза у 2018., као и износ прихода од акциза на деривате нафте.

Графикон 24

Акцизе на дуван

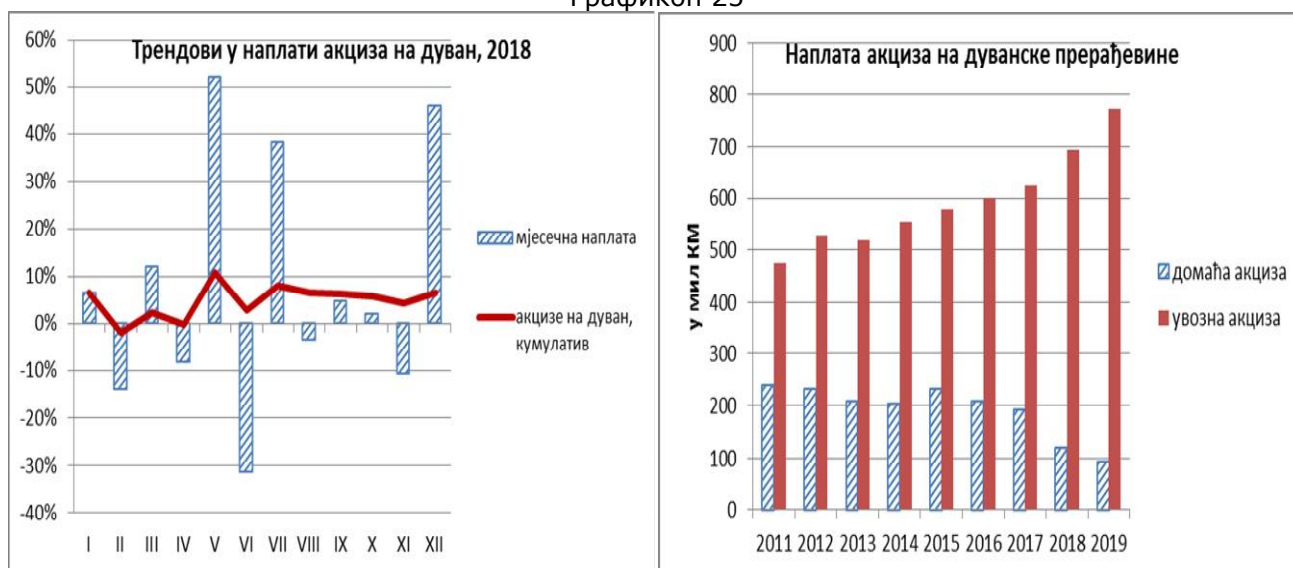
У децембру је забиљежен енорман раст прихода од акциза на дуван од 46% (Графикон 25, приказ лијево). Након повећања акциза на дуванске прерађевине почетком 2019. године дошло је до великог пада потрошње цигарета, мјерено бројем издатих маркица, иако су дуванске компаније додатни порески терет дјеломично финансирале из своје добити чак шест

мјесеци. У првом кварталу је остварен раст прихода од 2,3%, а у другом 3,3%, првенствено захваљујући најави повећања цијена од 1.7.2019. што је подстакнуло потрошњу крајем другог квартала (Графикон 26). У трећем кварталу, захваљујући потрошњи дијаспоре и нерезидената (туриста, у транзиту ка Хрватској) дошло је до раста наплаћених прихода од 13,5%, иако су истовремено повећане малопродајне цијене цигарета.

Очекивало се да ће у четвртном кварталу доћи до смиривања потрошње, јер је 2019. окончан процес хармонизације стопа акциза са минималним стандардом ЕУ, односно законским плафоном од 176 КМ/1000 ком цигарета. С обзиром да се први пут након десет година улази у нову фискалну и пословну годину без повећања акциза на цигарете очекивало се да ће малобројне велике дуванске компаније искористити стабилизацију акцизне политике да стабилизују тржиште цигарета. Нису више постојали разлози за обимније повећање цијена цигарета, јер није дошло до повећања акциза. С друге стране, свако повећање цијена би могло бити контрапродуктивно због обимног црног тржишта цигарета, те може представљати додатни мотив за кориштење легалног и нелегалног резаног дувана. Међутим, умјесто да се искористи растући тренд дохотка у земљи и покуша економијом обима анулирати евентуалне губитке због нижих малопродајних цијена, компаније су најавиле повећање малопродајних цијена које је обухватило велики број брендова. Може се претпоставити да је циљ компанија био краткорочни, да се побољша биланс 2019. Најаве повећања цијена пред крај године обично изазива повећање залиха цигарета код потрошача. Дуванске компаније су у децембру 2019. преузеле чак 30% више акцизних маркица него у истом мјесецу 2018., тако да је укупна количина акцизних маркица за 2019. мања тек за 1% од количине за 2018. иако је просјечна пондерисана цијена цигарета била већа за 5,9%. Да ли су та очекивања била оправдана видјеће се у наредним мјесецима. Будући да се ради о значајном повећању количина цигарета на тржишту у кратком периоду, реално је очекивати пад потрошње цигарета у првом кварталу док се залихе не потроше.

Наведена пословна политика дуванских компанија је посљедњих пут била забиљежена у децембру 2011., а од тада је редовно децембар био мјесец у којем се преузимало драстично мање акцизних маркица у односу на претходне мјесеце. Неочекивани потез компанија је због *ex ante* уплате акциза донио енорман раст прихода од акциза у децембру. На нивоу четвртог квартала остварена је стопа раста прихода од акциза од 7,2% (Графикон 26), а на нивоу године стопа раста прихода је повећана на 6,5%, 2 процентна поена више од пројекција.

Графикон 25

Графикон 26

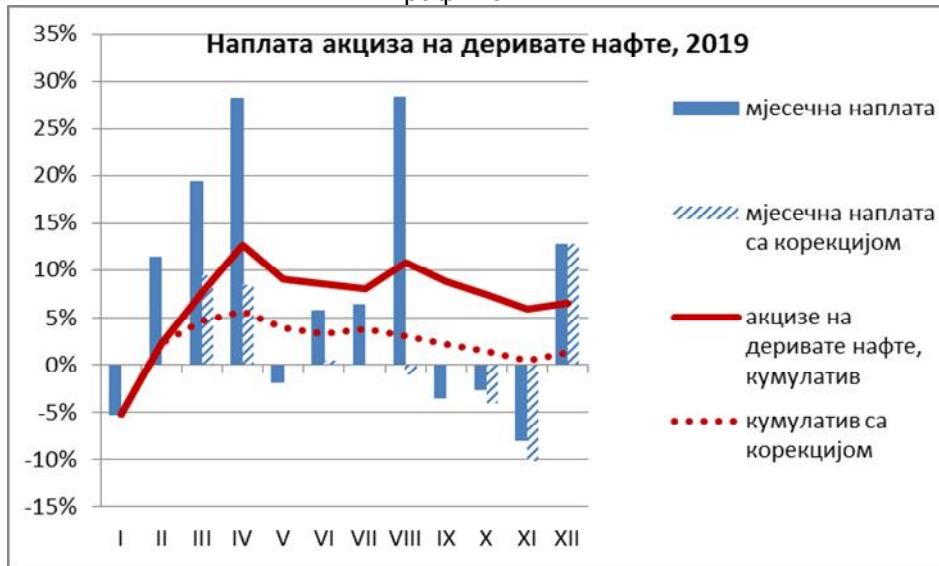

Треба нагласити да, иако је у децембру забиљежен раст прихода од акцизе на домаће дуванске прерађевине, то није у значајнијој мјери поправило стање домаће дуванске индустрије. У 2019. настављено је даље сажимање домаће производње, на што указује оштар пад наплаћених прихода од акциза (вид. Графикон 25, приказ десно).

Акцизе на деривате нафте

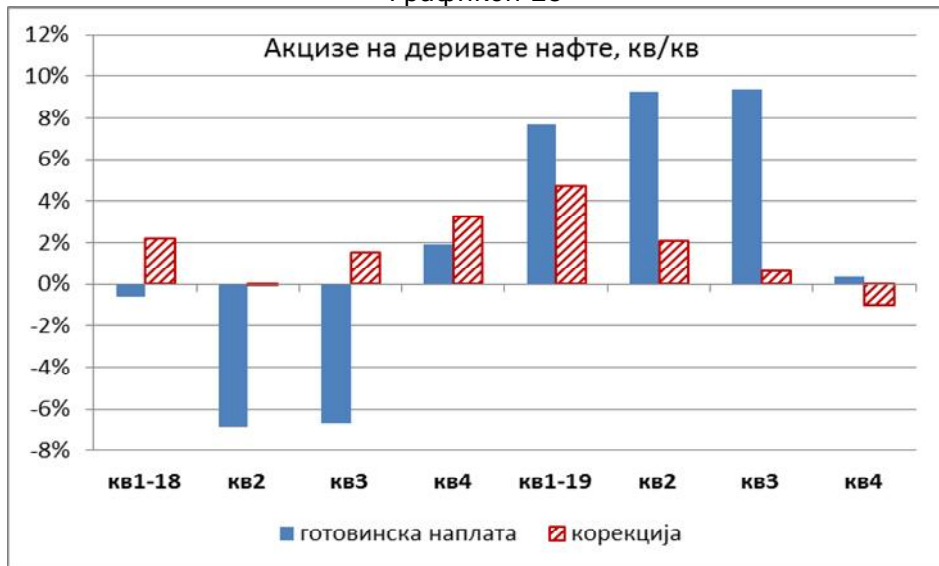
Наплата акциза на деривате нафте је знатно осцилирала током године. Почетак године је обиљежио пад наплате, но, наредних неколико мјесеци, успркос турбуленцијама на свјетском тржишту нафте, забиљежене су високе стопе раста прихода од акциза на деривате нафте. У првом кварталу остварен је раст наплате од 7,7%, а у другом 9,2% (Графикон 28). Најснажније осцилације су забиљежене у трећем кварталу, максимални мјесечни раст и пад прихода у септембру (Графикон 27), но квартални раст је ипак достигао 9,4%. Лошији трендови су настављени и у четвртом кварталу, да би у децембру био остварен раст од 12,8%, што је успјело анулирати негативне трендове и донијети скроман раст од 0,3% на нивоу квартала, односно 6,5% на нивоу године. Ипак, реална слика трендова у наплати акциза на деривате нафте се може добити тек након корекција за износ прихода од акциза који су наплаћени компензацијом са ПДВ кредитом. Након извршених корекција може се закључити да је у 2019. ипак остварен раст прихода од акциза на деривате нафте од 1,6% (Графикон 27, линија ●●●).

Графикон 27

Корекције основе резултују и нижим стопама раста по кварталима, а у четвртном кварталу је остварена и негативна стопа раста (Графикон 28).

Графикон 28

Путарина

Будући да се последње измјене Закона о акцизама, којима је повећана стопа намјенске путарине, примјењују од 1.2.2018. године већина ефеката у виду енормних стопа раста⁴ прихода од путарине се испољила у 2018., док су се ефекти у 2019. одразили само на наплату путарине у јануару. Из тог разлога стопа раста прихода у првом кварталу 2019. износила је 21,8%. Исцпљивањем ефеката измјене Закона дошло је до нормализације стопа раста. У другом кварталу је остварена стопа раста од 2%, у трећем је дошло до пада прихода од 0,5%, а четвртм поновно раст од 1,6% (Графикон 29). У коначници, на нивоу 2019. године остварен је раст прихода од путарине од 4,9% (Графикон 30).

Графикон 29

Графикон 30

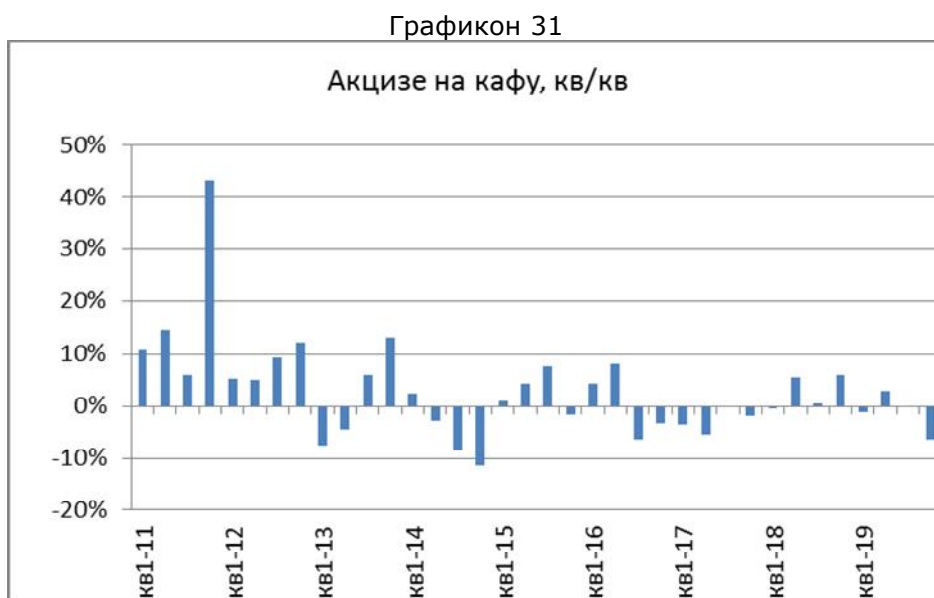

⁴ Стопе раста су биле енормне јер је стопа намјенске путарине повећана са 0,25 КМ/л на 0,40 КМ/л, дакле, за 60%.

Наплата прихода од путарине у 2019. била је под снажним утицајем неколико фактора, који имају једнократан ефект. Фактори који су допринијели већој наплати су измјене Закона о акцизама у вези више стопе путарине, које су се испољиле у јануару 2019., те компензација обавеза за путарину из ПДВ кредита у 2018. Фактор који је умањио стопу раста прихода од путарине у 2019. били су приходи од разлике стопе путарине који су наплаћени пописом деривата у 2018. години, и који су тиме повећали основицу из 2018. Искључивањем и међусобним потирањем наведених фактора добија се кумулативна стопа раста путарине у 2019. од 2,1%. Наведена стопа раста је много реалнија с обзиром на макроекономске пројекције, те у поређењу са коригованом стопом раста прихода од акциза на деривате нафте.

Акцизе на кафу

У 2018. години наплата акциза је осцилирала, да би у 2019. били забиљежени негативни трендови у три квартала. Раст од 3% је забиљежен само у другом кварталу, док је у првом кварталу остварен пад прихода од 1,2%, трећем 0,1%, а у четвртом чак 6,4% (Графикон 31).

Акцизе на пиво, алкохол, алкохолна и безалкохолна пића

Наплата акциза на групацију производа коју чине пиво, алкохол, алкохолна и безалкохолна пића је свеукупно била 5% већа него у 2018. години.

У 2019. остварен је раст прихода од акциза на алкохол и алкохолна пића од 4,1%, које су свој историјски минимум у номиналном смислу имале 2014. Посљедњих пет година дошло је до опоравка наплате, али не потребним темпом да би се достигли приходи остварени у првим годинама дјеловања УИО (Графикон 32).

Графикон 32

У наплати акциза на безалкохолна пића у 2019. остварен је раст од 8,9% (Графикон 33). Примјетан је константан растући тренд у наплати ове врсте акциза, тако да се може закључити да се ради о највећој наплати од оснивања УИО.

Графикон 33

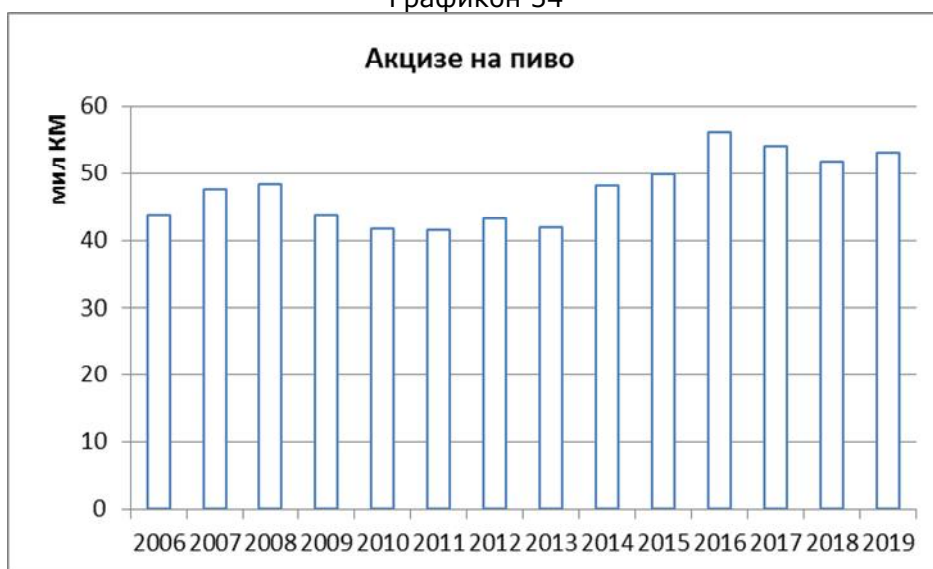

С друге стране, наплата акциза на пиво је имала свој историјски максимум 2016. године, као резултат увођења више стопе акцизе, коју плаћају увозници и домаће пиваре које прелази законски праг⁵. Од тада траје опадајући тренд наплате прихода од акциза (Графикон 34). У првом кварталу 2019. наплата прихода од акциза на пиво је била већа за 12,2%, из разлога што је почетком године наплаћен дио старог дуга по основу акциза. Искључивањем ефекта наплате дуга стопа раста пада на свега 0,7%. У другом кварталу забиљежен је пад наплате од 10,2%. У другом дијелу године наступио је опоравак наплате прихода, тако да је у трећем

⁵ Од домаћих пивара једино „Бањалучка пивара“ има годишњу производњу пива која премашује праг од 400,000 хл, те, сукладно Закону, плаћа вишу акцизу.

кварталу остварен раст од 3,7%, а у четвртном 9%. У коначници, на нивоу године остварен је раст од 2,5%, али искључивањем дуга наплата прелази у негативну зону раста од -1,9%. Акцизе на увозна пива имају већи пондер у структури прихода, но, раст од 2,7% у наплати ових акциза није могао значајније неутрализовати негативне трендове у наплати домаће акцизе на пиво код које је остварен раст од 2,2%. Међутим, искључивањем ефекта наплате старог дуга у наплати акциза на домаћа пива је забиљежен пад од 3,7%.

Графикон 34

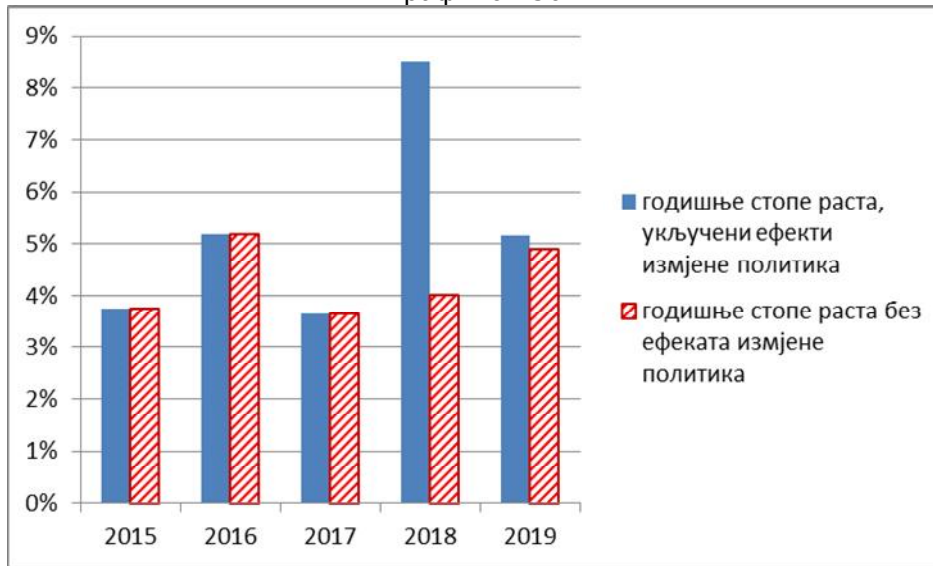
ЗАКЉУЧЦИ

Преглед годишње номиналне наплате (Графикон 35) показује да је номинално у 2019. наплаћен рекордни износ прихода од индиректних пореза од оснивања УИО.

Графикон 35

Графикон 36

У 2019. забиљежен је раст прихода од индиректних пореза од 5,2%. Измјене Закона о акцизама одразиле су се само у јануару 2019. доносећи 0,3 процентна поена раста прихода од индиректних пореза. Остали фактори раста наплате прихода у 2019. били су сљедећи:

- растућа потрошња нерезидената (дијаспора, туристи и лица у транзиту), посебно у лјетној сезони, која се одразила на раст прихода од ПДВ-а и акциза на дуванске прерађевине;
- коњунтура у грађевинарству, у сегменту станоградње, дијелом финансирана исплатама старе девизне штедње, која је допринијела расту наплате ПДВ-а;
- промјена пословне политике компанија дуванске индустрије које су неочекивано повећале цијене цигарета пред крај године, иако је процес повећања стопа акциза на цигарете окончан у 2019. Наведени потез компанија произвео је прелијевање прихода од акциза из 2020. у 2019. доприносећи расту прихода у 2019. са 0,3 процентна поена.

Може се закључити да је стопа раста прихода од индиректних пореза у 2019. на нивоу стопе у периоду 2014-2017, док висока стопа раста у 2018. представља изузетак због измјене акцизне политике у БиХ. Наведена политика је донијела 4,6 процентних поена раста прихода у 2018. (Графикон 36, ефекти измјене политика). Искључивањем ефеката измјена Закона о акцизама у 2018. и 2019. наплата прихода у посљедње три године добија правилан растући тренд.

Анализа расподеле прихода од индиректних пореза за 2019. годину

(Припремила: Мирјана Поповић, стручни савјетник – макроекономиста)

Овај прилог представља наставак анализе расподеле прихода од индиректних пореза за период 2006-2018. година – трендови и структура, која је представљена у Билтену двоброј 168/169, јули/август 2019. године. Основни циљ наставка анализе јесу кретања расподеле узимајући у обзир посљедње податке о расподјели за 2019. годину, са посебним освртом на приходе од путарина, односно на ефекте примјене Закона о измјенама и допунама Закона о акцизама у Босни и Херцеговини⁶.

1. Увод

С обзиром да приходи од индиректних пореза чине најзначајнији удио у јавним приходима у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: БиХ), те доминантно учествују у структури буџета свих нивоа власти у земљи, динамика пуњења Јединственог рачуна и расподеле тих средстава, од пресудног су значаја. Због ниске привредне развијености земље, фискална стабилност свих нивоа власти у БиХ зависи од расподеле прихода од индиректних пореза те је због тога расподела ових средстава од вишеструког значаја⁷.

Сложена и асиметрична структура БиХ захтијева сложено расподјелу прихода од индиректних пореза. У складу с тим, систем расподеле прихода од индиректних пореза познаје два нивоа расподеле:

- први ниво расподеле, такозвани вертикални ниво (ниво расподеле на нивоу БиХ) и
- други ниво расподеле, такозвани хоризонтални ниво (ниво расподеле у оквиру ентитета)

Фокус ове анализе је на систему расподеле по вертикалној структури, а у складу са прописаниом методологијом и поступком расподеле прихода од индиректних пореза која је дефинисана Правилником о израчунању коефицијената дозначавања ентитетима⁸.

2.1. Расподела прихода од индиректних пореза за 2019. годину

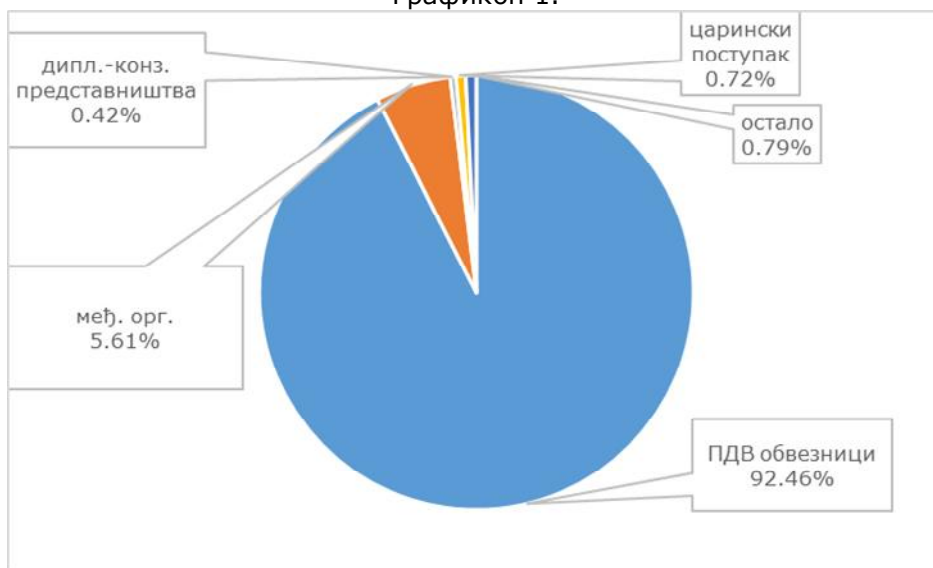
Приоритет у расподјели прихода од индиректних пореза прикупљених на Јединствени рачун имају поврати пореским обвезницима. У графикону 1 приказана је структура поврата у 2019. години у процентима.

⁶ „Службени гласник БиХ“, бр. 91/17; Законом о измјенама и допунама Законама о акцизама износ путарине за аутопутеве повећан је са 0,10 КМ на 0,25 КМ те се од 01.02.2018. године на посебан подрачун прикупља путарина у износу од 0,25 КМ по литри деривата који се прода на тржишту Босне и Херцеговине.

⁷ Приходи од индиректних пореза чине 43% консолидованих прихода свих нивоа власти БиХ, а учешће индиректних пореза у укупним пореским приходима износи 83%, те укупан износ пореских прихода институција БиХ потиче од индиректних пореза подаци су ММФ-а (IMF Country Report No. 18/39, February 2018.; Table 5a. General Government Statement of Operations, 2013-2018, p. 29)

⁸ „Службени Гласник БиХ“ бр. 62/08

Графикон 1.

Извор: Подаци Управе за индиректно опорезивање БиХ

Укупан износ који је прикупљен на Јединствени рачун (ПДВ, царине, акцизе, путарина 0,15 КМ) умањује се за износ минималне резерве утврђен у складу са Правилником о прикупљању, савјештању, расподјели прихода и извјештавању⁹. Износ који се издваја за минималне резерве неопходан је Управи за индиректно опорезивање БиХ за континуирану и несметану исплату поврата. У 2019. години за минималне резерве издвојено је 19,0% укупно распоређених прихода од индиректних пореза (Графикон 2).

Из графикона 2 се види да се најзначајније издвајање од 92,46% односи на поврат ПДВ-а пореским обвезницима који према својим ПДВ пријавама остварују право на поврат, након чега слиједи издвајање од 5,61% које се односи на поврат ПДВ-а по међународним уговорима.

Наредни корак у расподјели је дозначавање припадајућег износа буџету институција БиХ. Од 2012. године износ који се у расподјели додјељује буџету институција БиХ је фиксан и у периоду 2012-2019 година износи 750 милиона КМ годишње¹⁰. У 2019. години за буџет институција БиХ издвојено је 9,9% укупно распоређених прихода од индиректних пореза (Графикон 2).

Преостали износ након одбијања износа за минималне резерве и износа који припада буџету институција БиХ представља дио за расподјелу ентитетима и Брчко Дистрикту. Коефицијенти расподјеле ентитетима утврђују се на кварталном нивоу, а представљају однос суме крајње потрошње исказане у ПДВ пријавама обвезника на територији датог ентитета, односно датог корисника прихода, и суме крајње потрошње исказане у ПДВ пријавама на цијелој територији БиХ. Коефицијент за расподјелу Брчко Дистрикту од половине 2007. године је фиксни¹¹. Од износа који у расподјели припада ентитетима и Брчко Дистрикту, приоритетно се издвајају средства за отплату спољног дуга.

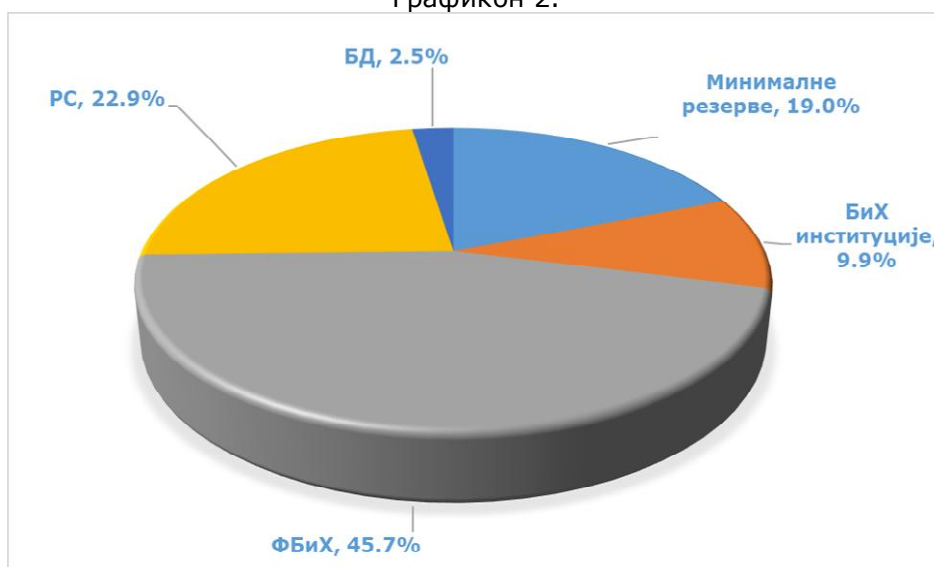
⁹ „Службени Гласник БиХ”, бр. 05/05

¹⁰ Дефинисано Споразумом о усвајању документа глобални оквир фискалних биланса и политика у Босни и Херцеговини; https://www.mft.gov.ba/srb/images/stories/budzet/gfo/2018/Sporazum%20GO_srp_pdf.pdf

¹¹ Високи представник је, штитећи фискалну аутономију утврђену Коначном арбитражном одлуком, 01.06.2007. године наметнуо фиксни коефицијент за Брчко Дистрикт у висини од минимално 3,55% или најмање 124 милиона КМ годишње у апсолутном износу

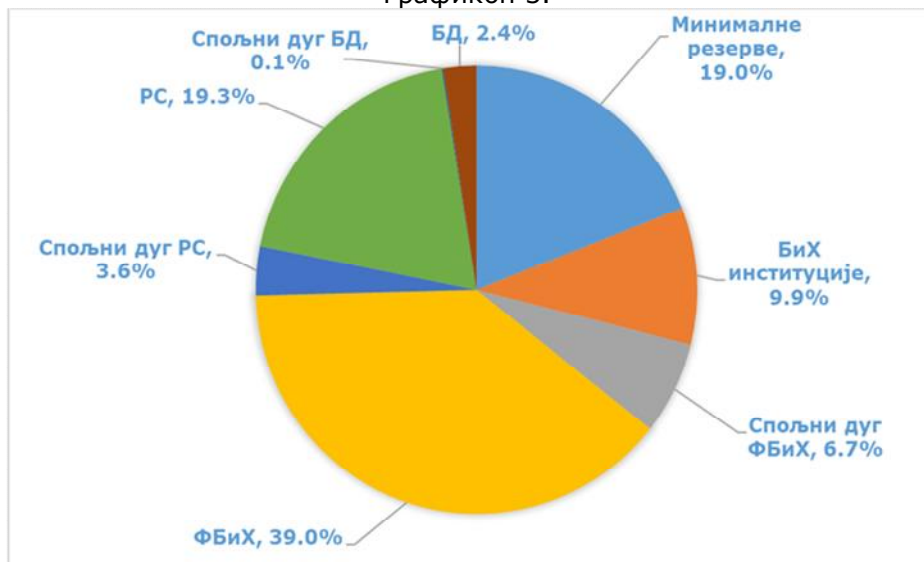
Графиконом 2 и 3 приказан је проценат учешћа у расподјели прихода од индиректних пореза по корисницима у 2019. години. У графикону 2 проценат расподјеле ентитетима и Брчко Дистрикту обухвата износ за финансирање спољног дуга, а који се одузима од износа намјењеног за расподјелу ентитетима и Брчко Дистрикту, док графикон 3 приказује проценат расподјеле који је у 2019. години издвојен за отплату спољног дуга.

Графикон 2.

Извор: Подаци Управе за индиректно опорезивање БиХ

Графикон 3.

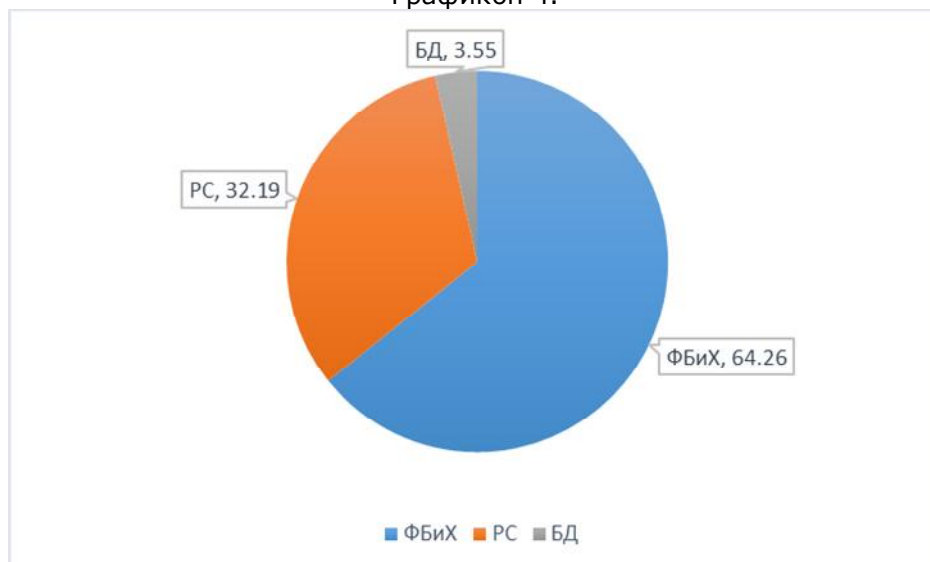
Извор: Подаци Управе за индиректно опорезивање БиХ

Одлуком Управног одбора Управе за индиректно опорезивање БиХ¹² утврђени су привремени коефицијенти расподјеле средстава са Јединственог рачуна за ентитете и Брчко Дистрикт за

¹² Одлука о утврђивању привремених коефицијената за расподјелу средстава са Јединственог рачуна за период април – јуни 2017. године, „Службени Гласник БиХ”, бр. 42/17

период април-јуни 2017. године, те су се исти коефицијенти примјењивали и у 2019. години, у сва четири квартала. Коефицијенти који су се примјењивали у 2019. години приказани су у графикону 4.

Графикон 4.

Извор: Одлука о утврђивању привремених коефицијената за распоdjелу средстава са Јединственог рачуна

2.2. Распоdjела прихода од индиректних пореза за период 2006-2019. година

2.2.1. Распоdjела бруто прихода

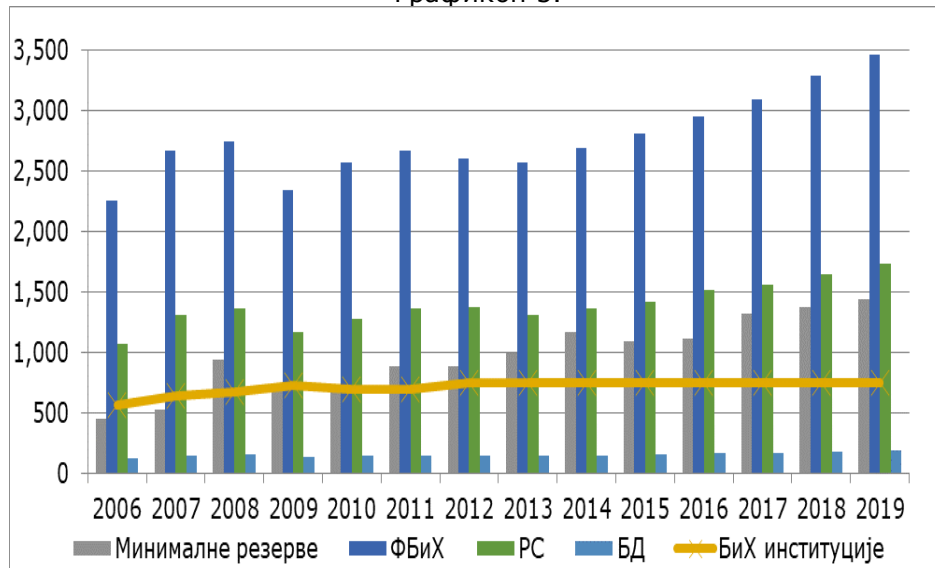
У графикону 5 представљено је кретање распоdjеле бруто прихода од индиректних пореза за период 2006-2019. година у милионима КМ¹³. Бруто приходи од индиректних пореза су укупни приходи намјењени за распоdjелу, а који обухватају износ средстава намјењен за поврате. Из података се види да је распоређени бруто износ у 2019. години већи за 70,2% у односу на 2006. годину, као и да је износ бруто прихода од индиректних пореза намјењен за распоdjелу у посматраном периоду највећи у 2019. години. Највећи раст од 62,1% у 2019. години у поређењу са 2006. годином имао је удио Републике Српске. У истом периоду удио Брчко Дистрикта порастао је за 56,4%, а удио Федерације БиХ за 53,7%.

Из података се види да је након почетног трогодишњег периода раста бруто прихода од индиректних пореза намјењених за распоdjелу (2006-2008. година), а под утицајем глобалне економско-финансијске кризе, дошло до наглог опадања у 2009. години. Оваква појава посљедишно је повезана са наплатом те је у овом периоду забиљежен пад прикупљених и распоређених прихода¹⁴. Након шока, из графика се види да у периоду 2010-2013. година долази до стагнације, те се кретање укупне распоdjеле бруто прихода од индиректних пореза значајније не мијења. Од 2013-2019. године износ бруто прихода намјењен за распоdjелу ентитетима и Брчко Дистрикту има тенденцију константног раста. Такође, из графика је у периоду 2012-2019. година, видљив фиксни износ распоdjеле прихода од индиректних пореза према институцијама БиХ.

¹³ Износ бруто прихода искључује наплату намјенске путарине

¹⁴ Пад прихода од ПДВ-а који су смањени због кретања у спољној трговини, односно због високо негативне стопе раста увоза. Пад прихода од царина узрокован је ступањем на снагу Споразума о стабилизацији и придруживању са ЕУ.

Графикон 5.

Извор: Подаци Управе за индиректно опорезивање БиХ

У табели 1 приказана је расподјела бруто прихода од индиректних пореза за период 2006-2019. година у процентима. Из приказаних података, а у поређењу са другим учесницима у расподјели видљиве су промјене у структури расподјеле.

Табела 1.

у %	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	индекс 2019- 2006
Минималне резерве	10.0	10.0	15.9	14.5	13.5	15.3	15.4	17.3	19.1	17.6	17.1	19.2	19.0	19.0	9.1
БиХ институције	12.7	12.1	11.5	14.3	12.7	12.0	13.0	13.0	12.3	12.0	11.6	10.9	10.4	9.9	-2.8
ФБиХ	50.6	50.5	46.8	45.9	47.5	46.4	45.2	44.5	43.9	45.2	45.6	44.9	45.4	45.7	-4.9
РС	24.0	24.7	23.2	22.8	23.7	23.7	23.9	22.7	22.2	22.7	23.3	22.6	22.8	22.9	-1.1
БД	2.7	2.7	2.6	2.5	2.6	2.6	2.5	2.5	2.4	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	-0.2
Укупно	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0

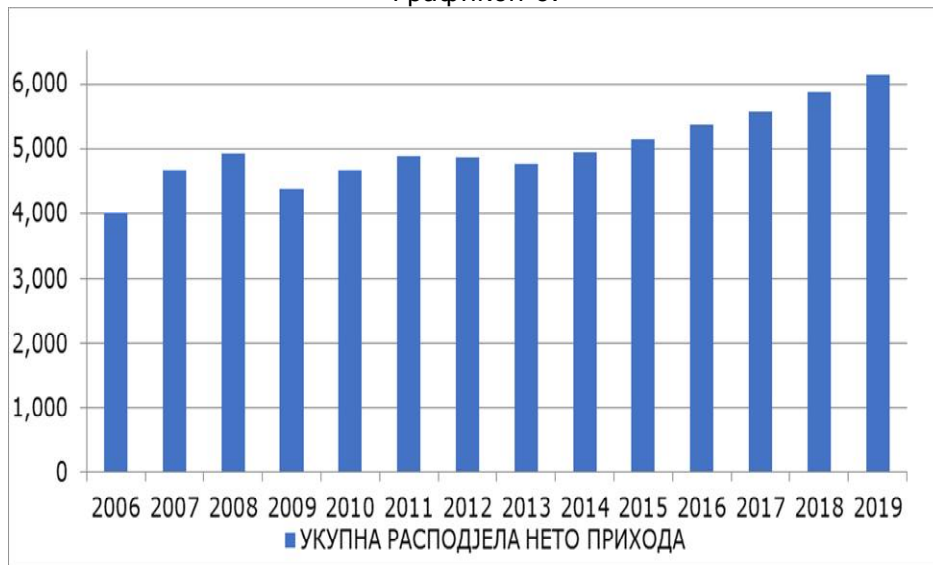
Извор: Подаци Управе за индиректно опорезивање БиХ

Процентуално највећи раст у расподјели у 2019. години у поређењу са 2006. годином односи се на минималне резерве (9,1 п.п.), док је највећи пад забиљежен у расподјели бруто прихода Федерацији БиХ (-4,9 п.п.). Посматрајући просјек коефицијената за 2019. годину у односу на почетни период, односно 2006. годину, примијети се благо смањење учешћа ентитета, Брчко Дистрикта и институција БиХ у расподјели, те сходно томе, повећање учешћа расподјеле у корист минималних резерви.

2.2.2. Расподјела нето прихода

Графикон 6 приказује укупно распоређене нето приходе од индиректних пореза за период 2006-2019. година у милионима КМ. Нето приходи од индиректних пореза су приходи намјењени за расподјелу корисницима након извршених поврата. Посматрајући динамику кретања нето прихода уочава се тренд раста уз повремене изузетке 2009. и 2013. године. Износ нето прихода од индиректних пореза намјењен за расподјелу корисницима у 2019. години је највећи у посматраном периоду, док је у односу на почетни период, односно у односу на 2006. годину већи за 53,0%.

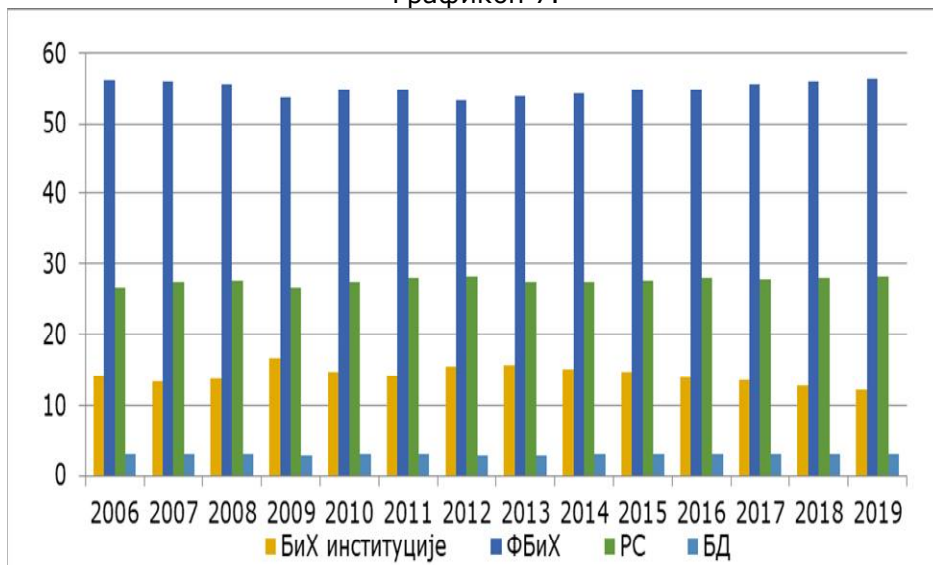
Графикон 6.

Извор: Подаци Управе за индиректно опорезивање БиХ

Расподјела нето прихода од индиректних пореза корисницима у периоду 2006-2019. година у процентима која обухвата институције БиХ, Федерацију БиХ, Републику Српску и Брчко Дистрикт приказана је у графикону 7.

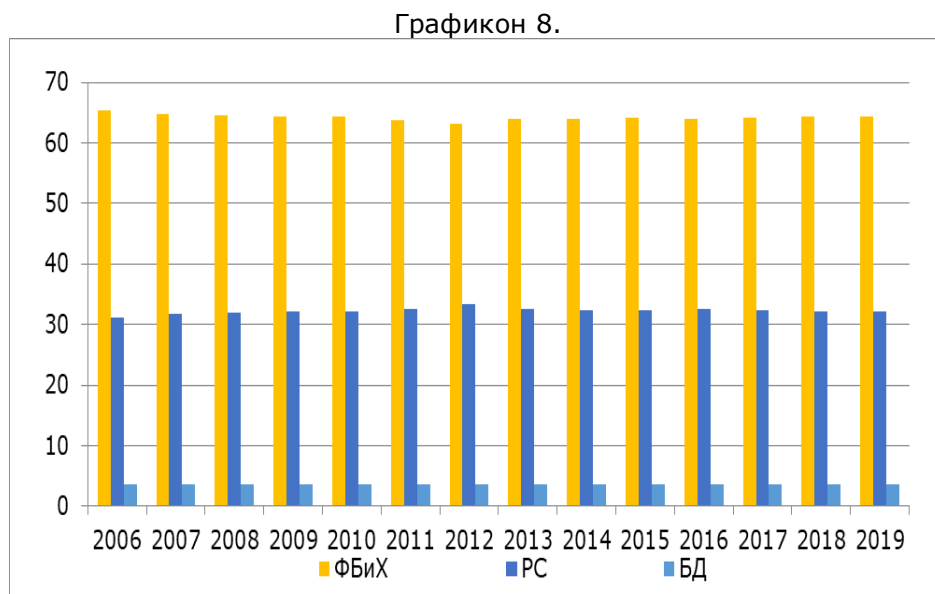
Графикон 7.

Извор: Подаци Управе за индиректно опорезивање БиХ

Посматрајући динамику кретања, подаци приказују флукуацијски тренд кретања расподеле ентитетима. Такође, од половине 2007. године, видљив је непромјењив коефицијент за расподелу Брчко Дистрикту. Федерација БиХ има највећи удио у расподјели, након чега је значајан износ распоређен Републици Српској, затим институцијама БиХ, те Брчко Дистрикту.

Графикон 8 приказује расподјелу нето прихода од индиректних пореза ентитетима и Брчко Дистрикту у периоду 2006-2019. година која је приказана у процентима, а након издвојеног износа који приликом расподјеле припада институцијама БиХ.

Извор: Подаци Управе за индиректно опорезивање БиХ

У посматраном периоду Федерација БиХ је остварила највећи коефицијент расподјеле у 2006. години, а најмањи у 2012. години, што доводи до обрнутог кретања за Републику Српску, а с обзиром на фиксан коефицијент за расподјелу који од половине 2007. године припада Брчко Дистрикту. Уколико посматрамо расподјелу нето прихода од индиректних пореза у 2019. години у односу на 2006. годину као почетну, односно базну годину, примијетимо смањење коефицијента у Федерацији БиХ у корист Републике Српске (-1,14 п.п.).

2.3. Спољни дуг

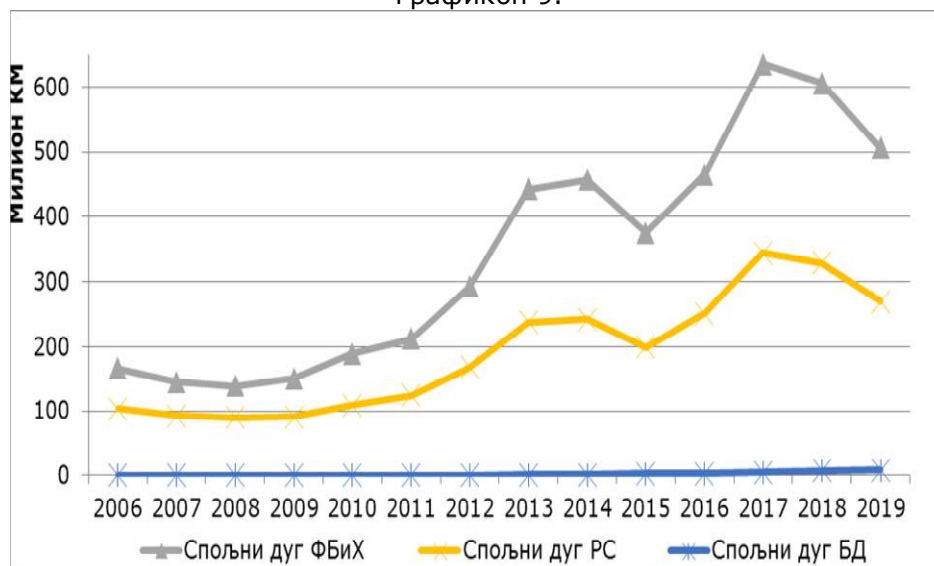
Повећање расподјеле прихода од индиректних пореза намјењених за финансирање спољног дуга указује на повећану отплату спољног дуга страним повјериоцима. Из графикона 9 види се кретање расподјеле прихода од индиректних пореза намијењених за финансирање спољног дуга у посматраном периоду.

Износ расподјеле за отплату спољног дуга Брчко Дистрикта у посматраном периоду константно има тенденцију раста, док су, посматрајући ентитете, видљиве промјене које се дешавају у складу са раније преузетим међународним обавезама и динамиком отплате спољног дуга. Иако је задуженост земље на међународном финансијском тржишту достигла свој максимум у 2014. години, најзначајнија отплата спољног дуга ентитета евидентирана је у 2017. години када је и отплаћен најзначајнији дио дуга међународним повјериоцима¹⁵. У складу с тим, од 2017-2019. године види се како износ намијењен за отплату спољног дуга ентитета, а који се расподјељује из прихода од индиректних пореза, постепено смањује. С обзиром на наведено, тенденција смањења отплате спољног дуга ентитета нужно не представља мању задуженост ентитета, већ представља динамику отплате¹⁶.

¹⁵ <https://www.imf.org/external/np/fin/tad/exportal.aspx?memberKey1=75&date1key=2019-12-31&category=EXC>

¹⁶ У последњих неколико година, дошло је до „прекомпоновања“ ентитетских задужења, односно до смањења спољног дуга, те повећања задужености у земљи.

Графикон 9.

Извор: Подаци Управе за индиректно опорезивање БиХ

Табела 2 приказује проценат учешћа ентитета и Брчко Дистрикта у укупним издвајањима за отплату спољног дуга. Посматрајући кретање спољног дуга примјетно је повећање издвајања средстава у Федерацији БиХ као и благо повећање у учешћу издвојене расподеле у Брчко Дистрикту, те сходно томе смањење издвојених средстава у Републици Српској за 2019. годину, а у односу на 2006. годину. Иста динамика кретања примјећује се уколико се 2019. година пореди са претходном годином.

Табела 2.

у %	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Спољни дуг ФБиХ	61.64	61.10	60.67	62.58	63.39	63.13	63.43	64.94	65.18	65.01	64.71	64.54	64.34	64.52
Спољни дуг РС	38.35	38.86	39.28	37.36	36.57	36.84	36.54	34.94	34.60	34.49	34.93	34.99	34.90	34.40
Спољни дуг БД	0.00	0.04	0.06	0.05	0.04	0.04	0.03	0.12	0.21	0.50	0.36	0.46	0.76	1.08
Укупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Извор: Подаци Управе за индиректно опорезивање БиХ

2.4. Расподела прихода од путарине за аутопутеве

Након почетка примјене Закона о акцизама у БиХ¹⁷, Управни одбор Управе за индиректно опорезивање БиХ донио је Одлуку о привременој расподели прихода од путарине за аутопутеве¹⁸ (у даљем тексту: Одлука). Према Одлуци, приходи се прикупљају на посебан подрачун у оквиру Јединственог рачуна, те од укупно прикупљених прихода, 10% остаје на подрачуну Јединственог рачуна и служи за поравнање прихода по утврђивању коначне методологије расподеле, док се преосталих 90% дијели између ентитета и Брчко Дистрикта према утврђеним процентима (Федерација БиХ 59%, Република Српска 39%, Брчко Дистрикт 2%).

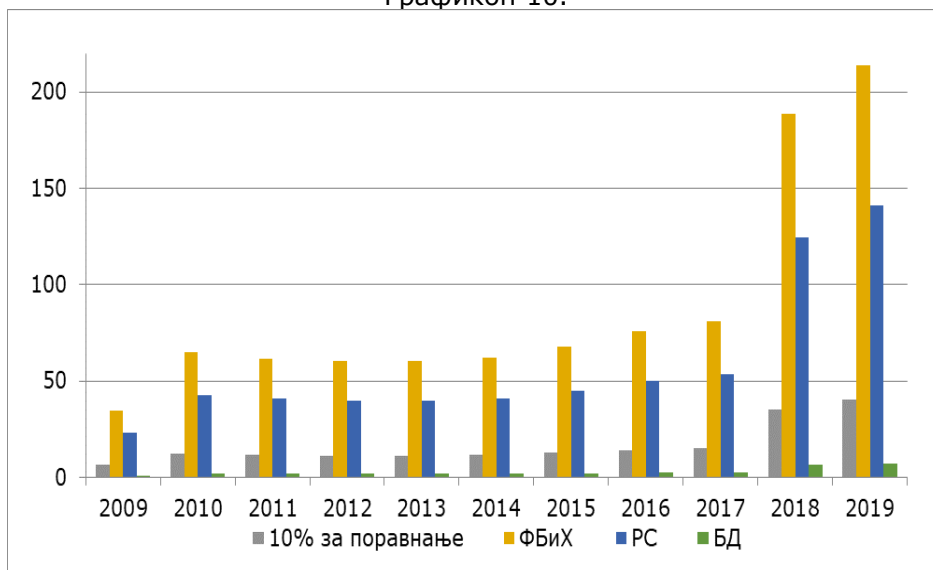
¹⁷ „Службени гласник БиХ”, бр. 49/09, 49/14 и 60/14

¹⁸ „Службени гласник БиХ”, бр. 102/09

Одлука се примјењивала до 01.02.2018. године, односно до почетка примјене новог Закона о измјенама и допунама Закона о акцизама у БиХ¹⁹ (у даљем тексту: Закон), којим је износ путарине за аутопутеве по литри деривата који се прода на тржишту БиХ, а који се прикупља на посебан подрачун Јединственог рачуна, повећан са 0,10 КМ на 0,25 КМ.

Након почетка примјене новог Закона, донесена је и нова Одлука о привременој расподјели прихода од путарине за изградњу аутопутева и изградњу и реконструкцију других путева²⁰, а којом је прописана иста методологија расподјеле као што је била прописана претходном Одлуком.

Графикон 10.

Извор: Подаци Управе за индиректно опорезивање БиХ

У графикону 10 приказан је износ који је према прописаној методологији у складу са Одлуком о привременој расподјели прихода од путарине за аутопутеве и Одлуком о привременој расподјели прихода од путарине за изградњу аутопутева и изградњу и реконструкцију других путева, распоређен у временском периоду 01.07.2009-31.12.2019. године у милионима КМ. Из графикона се види расподјела прихода од путарине за аутопутеве која је, сразмјерно прописаним коефицијентима, распоређена у посматраном временском периоду.

Износ од 10% се према Одлуци о привременој расподјели прихода од путарине за аутопутеве и Одлуци о привременој расподјели прихода од путарине за изградњу аутопутева и изградњу и реконструкцију других путева оставља на подрачуну Јединственог рачуна и служи за поравнање прихода по утврђивању коначне методологије расподјеле, након чега се овај износ акумулира до доношења Одлуке Управног одбора Управе за индиректно опорезивање БиХ о привременој расподјели прихода од путарине за аутопутеве која су остала на подрачуну Јединственог рачуна.

Тако је Управни одбор Управе за индиректно опорезивање БиХ у периоду 01.07.2009-31.12.2019. година, донио четири Одлуке о привременој расподјели прихода од путарине за аутопутеве која су остала на подрачуну Јединственог рачуна²¹. У складу са овим Одлукама, у

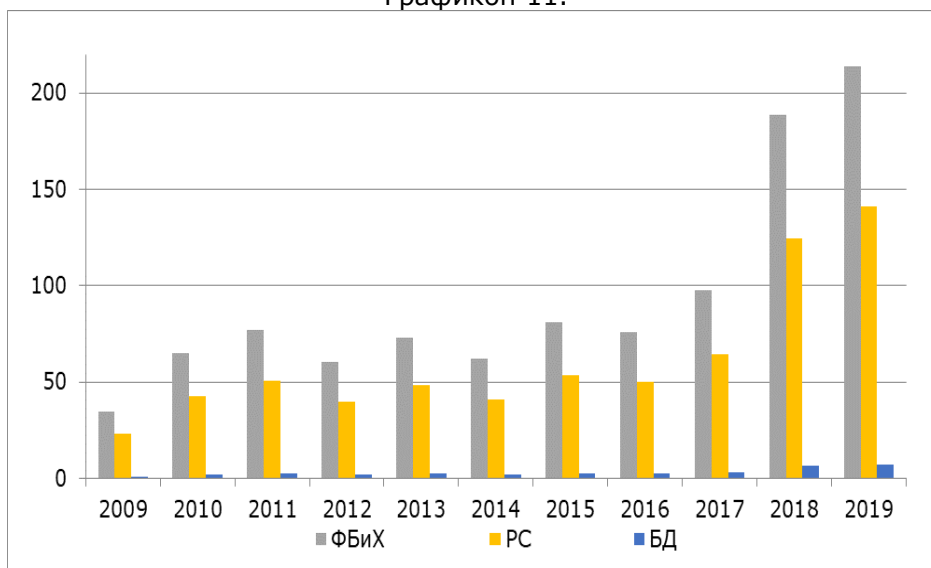
¹⁹ „Службени гласник БиХ”, бр. 91/17

²⁰ „Службени гласник БиХ”, бр. 50/18

²¹ „Службени гласник БиХ”, бр. 83/11; „Службени гласник БиХ”, бр. 62/13; „Службени гласник БиХ”, бр. 67/15; „Службени гласник БиХ”, бр. 45/17

2011., 2013., 2015. и 2017. години је са подрачуна Јединственог рачуна извршена расподјела дијела акумулираног износа намијењеног за поравнање, те је из графикана 11 видљиво знатно повећање укупно распоређених прихода ентитетима и Брчко Дистрикту у овим годинама.

Графикон 11.

Извор: Подаци Управе за индиректно опорезивање БиХ

Графикон 11 приказује износ који је приликом редовне расподјеле распоређен ентитетима и Брчко Дистрикту, увећан за износ расподјеле према Одлукама о привременој расподјели прихода од путарине за аутопутеве која су остала на подрачуну Јединственог рачуна, у милионима КМ.

У посматраном периоду, најзначајније измјене јесу законске измјене у износу путарине за аутопутеве. Тек у 2019. години може се видјети потпуни ефекат измјене Закона на годишњем нивоу јер Закон није био у примјени свих дванаест мјесеци 2018. године. Из разлога што су подаци за 2009. годину полугодишњи, годишњи подаци прихода од путарине упоредиви су за период 2010-2019. година. Посматрајући годишње податке упоредивост је могућа у периоду 2010-2017. година када се примјењивао исти износ путарине за аутопутеве по литри деривата 0,10 КМ.

Тако у овом периоду, из података у графикону 10 који приказује расподјелу прихода од путарине корисницима без распоређеног износа према Одлукама о привременој расподјели прихода од путарине за аутопутеве која су остала на подрачуну Јединственог рачуна, нису примјетне значајне осцилације. У периоду 2010-2017. година значајније осцилације могу се примјетити у графикону 11 у годинама када су се десиле додатне расподјеле. У наведеном периоду, у 2017. години забиљежен је најзначајнији износ за расподјелу прихода од путарине за аутопутеве, а што је повезано са наплатом ових прихода.

Из графикана 10 и графикана 11, види се да је износ расподјеле у 2018. и 2019. години знатно већи у односу на претходни период, а с обзиром на законске измјене. У 2019. години, укупно распоређени износ прихода од путарине највећи је у односу на претходни период, те је знатно већи у односу на 2017. годину када је забиљежен највећи распоређен износ прије измјене закона.